

Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 504

Аб некаторых мерах па ўпарадкаванні здзелак па адчужэнню транспартных сродкаў

У мэтах упарадкавання здзелак па адчужэнню транспартных сродкаў і належнага забеспячэння правоў грамадзян пры іх ажыццяўленні:

- Усталяваць, што:
 - на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь здзелкі па адчужэнню транспартных сродкаў, падлеглых дзяржаўнай рэгістрацыі і дзяржаўнаму ўліку ў адпаведнасці з заканадаўствам, якія заключаюцца паміж фізічнымі асобамі, а таксама здзелкі па адчужэнню фізічнымі асобамі такіх транспартных сродкаў юрыдычным асобам або індывідуальным прадпрыемствам павінны ажыццяўляцца ў прастай пісьмовай форме шляхам складання дагавору з улікам патрабаванняў гэтага Указа;
 - дагаворы куплі-продажу, мены, дарэння транспартных сродкаў (далей — дагаворы), якія заключаюцца ў адпаведнасці з падпунктам 1.1 гэтага пункта, складаюцца ў трых экзэмплярах, уступаюць у сілу з дня іх рэгістрацыі ў рэгістрацыйных падраздзяленнях Дзяржаўнага аўтамабільнага інспекцыі Міністэрства ўнутраных спраў (далей — рэгістрацыйны падраздзяленні) у парадку, устаноўленым Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь, з працэнтам аздавак ад правядзенай рэгістрацыі на кожным экзэмпляры. Адзін экзэмпляр дагавора застаецца ў фізічнай асобы, якая адчувае транспартны сродак, другі — у фізічнай асобы, індывідуальнага прадпрыемальніка або юрыдычнай асобы, якая набывае гэты транспартны сродак, трэці — у рэгістрацыйны падраздзяленні.

За рэгістрацыю дагавору плата не сплачываецца.

Формы тыпавых дагавораў зацвярджаюцца Міністэрствам унутраных спраў у саапрацоўку з Міністэрствам юстыцыі.

У выпадку, калі транспартны сродак не быў зняты з дзяржаўнага ўліку да ажыццяўлення здзелкі па яго адчужэнню, адначасова з рэгістрацыяй дагавору ажыццяўляецца зняццё транспартнага сродку з дзяржаўнага ўліку ў рэгістрацыйным падраздзяленні па месцы яго дзяржаўнай рэгістрацыі;

1.3. фізічныя асобы, індывідуальныя прадпрыемальнікі або юрыдычныя асобы, якія набылі транс-

партныя сродкі на падставе дагавора, абавязаны паставіць іх на дзяржаўны ўлік не пазней як за дзесяць дзён з даты рэгістрацыі дагавору ў адпаведнасці з падпунктам 1.2 гэтага пункта. Далейшае адчужэнне транспартных сродкаў фізічнымі асобамі, індывідуальнымі прадпрыемствамі або юрыдычнымі асобамі, з выключэннем індывідуальных прадпрыемальнікаў і юрыдычных асобаў, якія ажыццяўляюць гандаль транспартнымі сродкамі, без іх пастановаў на дзяржаўны ўлік не дапускаецца;

1.4. пры адчужэнні юрыдычнымі асобамі і індывідуальнымі прадпрыемствамі (далей — суб'екты гандлю) на падставе дагавора рознічнай куплі-продажу транспартных сродкаў з рабочым аб'ёмам рухавіка 50 кубічных сантыметраў і больш і максімальнай канструкцыйнай скорасцю больш як 50 кіламетраў у гадзіну, прычэпаў да іх, акрамя бакавых прычэпаў да матацыклаў, а таксама кузавоў, кабінаў, шапі, рамаў (далей — транспартныя сродкі) гэтымі суб'ектамі гандлю выдацца пакупніку, калі іншае не ўстаноўлена Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь, рахункаў-даведкаў, якія з'яўляюцца дакументам, што пацвярджае заключэнне такога дагавора;

1.5. афармленне рахункаў-даведкаў суб'ектамі гандлю з'яўляецца паслужай, звязанай з продажами транспартных сродкаў, і як асобны від прадпрыемальніцкай дзейнасці ажыццяўляцца не можа;

1.6. колькасць аформленых суб'ектам гандлю рахункаў-даведкаў павінна адпавядаць колькасці прададзеных ім транспартных сродкаў;

1.7. бланк рахунка-даведкі з'яўляецца бланкам строгай справаздачнасці.

Узоры і кошт бланка рахунка-даведкі зацвярджаюцца Міністэрствам фінансаў.

Міністэрства фінансаў забяспечвае выраб бланкаў рахункаў-даведкаў і іх рэалізацыю на заяўках суб'ектаў гандлю.

Фінансаванне вырабу бланкаў рахункаў-даведкаў ажыццяўляецца за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту, прадугледжаных Міністэрствам фінансаў на іншыя расходы, не аднесенныя да іншых падраздзяленняў.

Сродкі ад рэалізацыі бланкаў рахункаў-даведкаў заліваюцца ў рэспубліканскі бюджэт;

1.8. кошт выкарыстаных суб'ектамі гандлю бланкаў рахункаў-даведкаў уключаецца ў себастоіт прадукцыі, тавараў (работ, паслуг) і з'яўляецца часткай рэалізацыі і рэалізацыі прадукцыі, тавараў (работ, паслуг), якія ўліваюцца пры падаткаабкладанні.

Набыццё суб'ектамі гандлю бланкі рахункаў-даведкаў не падлягае адчужэнню іншым асобам.

Кошт набытых суб'ектамі гандлю бланкаў рахункаў-даведкаў не кампенсуецца.

2. Дзеянне пункта 1 гэтага Указа не распаўсюджваецца на здзелкі па адчужэнню транспартных сродкаў, заключаныя да ўступлення ў сілу гэтага Указа.

3. Абавязанкам, Мінскаму гараўканаму прыняць меры па забеспячэнню магчымасці выплаты падацкаў, збору (пошлі), звязаных з адчужэннем (набыццём) транспартнага сродку, устаноўленых на дзень яго дзяржаўнай рэгістрацыі, і заключэння дагавору абавязковага страхавання грамадзянскай адказнасці ўдальнікаў транспартных сродкаў у будучым, збудавання, занятых рэгістрацыйным падраздзяленнем, або ў неспраўдзяльнасці ад гэтых будынкаў, збудаванняў.

4. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь:

устанавіць парадак рэгістрацыі дагавораў куплі-продажу, мены, дарэння транспартных сродкаў, заключаных у адпаведнасці з гэтым Указам;

забяспечыць прывядзенне актуў заканадаўства ў адпаведнасці з гэтым Указам і прыняць іншыя меры па яго рэалізацыі;

забяспечыць прывядзенне актуў заканадаўства ў адпаведнасці з гэтым Указам і прыняць іншыя меры па яго рэалізацыі.

5. Міністэрству ўнутраных спраў сумесна з Міністэрствам юстыцыі зацвярдзіць формы тыпавых дагавораў куплі-продажу, мены, дарэння транспартнага сродку згодна з часткай трэцяй падпункта 1.2 пункта 1 гэтага Указа.

6. Готы Указ уступае ў сілу праз 30 дзён пасля яго афіцыйнага апублікавання, за выключэннем пунктаў 3—5 і гэтага пункта, які ўступаюць у сілу з дня афіцыйнага апублікавання Указа.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь
А. ЛУКАШЭНКА.

15 кастрычніка 2007 г. г. Мінск.

**Прамая лінія
3 НОВАГА ГОДА —
РАНЕЙШЫЯ ПРАВИЛЫ**

(Працяг. Пачатак у намары за 16 верасня)
— **Адправаў зваршчыкам 15 гадоў. Якім павінен быць мой стаж, каб пайсці на датэрміновую пенсію?**
Міхаіл Іванавіч САКАЛОЎСКАЯ,
г. Мінск

Некаторыя катэгорыі электрагазаваршчыкаў самасрэд могуць выходзіць на пенсію раней за агульнаўсталяваны ўзрост — для гэтага мужчыны павінны мець спецыяльны стаж працягласцю не менш за 12,5 года і агульны стаж працягласцю не менш за 25 гадоў. Разам з тым пытанне падаецца не такім простым. Справа ў тым, што, апроч працяглага стажу, на магчымасць выхда на датэрміновую пенсію ўплываюць і іншыя акалічнасці — скажам, неспраўдзяльнасць перыяду работы. Бо за перыяды работы да 1992 года выкарыстоўваюцца Спісы № 1 і № 2 1956 года, а з 1992 года — ужо новыя Спісы. І да таго ж абавязковай умовай для ўключэння ў спецыяльны стаж работы па апошніх Спісах з'яўляецца пацвярджэнне асабістых умоў вынікамі атэстацыі працоўных месцаў.

Словам, тут ёсць шмат нюансаў, ад якіх у рэшце рэшт і залежыць, маеце вы права на датэрміновую пенсію ці не.

— **Мой муж адправаў 15 гадоў машыністам кацельні. Ці мае ён права на датэрміновую пенсію?**

Ала Іванавна ЖУКОўСКАЯ,
Маладзечанскі раён

— Каб адказаць на пытанне дакладна, недастаткова ведаць толькі назву прафесіі ці стаж, апроч таго, трэба мець шмат «дадатковых» інфармацый — да прыкладу, аб выніках атэстацыі працоўных месцаў пасля 1992 года, аб відзе паліва, якое выкарыстоўвалася ў кацельні і г.д. Таму, Ала Іванавна, вам усё ж лепш звярнуцца да спецыялістаў упраўлення па працы, занятасці і сацыяльнай абароне райвыканкама і атрымаць кансультацыю менавіта там.

— **Як інвалід I групы па працоўным зняванні атрымлівае кампенсацыю па лініі «Белдзяржстраха» і адначасова пенсію. Аднак чаму гэта пенсія не індэксавалася з мая мінулага года?**

Сяргей Аляксандравіч ФІЛІПОВІЧ, *Лагойскі раён*

— Са жніўня мінулага года, калі пачалі дзейнічаць змяненні ў Законе «Аб пенсійным забеспячэнні», асобам, якія вядоўчае пра-

вам і на пенсію па працоўнаму знявечанню, і на кампенсацыю ўрону здароўя ад «Белдзяржстраха», прадастаўляецца толькі адна з гэтых выплатаў.

Грамадзянам, якія да 1 жніўня 2006 года атрымлівалі і страховую кампенсацыю, і пенсію, памер пенсіі заставаны на 31 ліпеня 2006 года і ў далейшым ён не пераарыентаваўся. Што ж да кампенсацыі ўрону па лініі «Белдзяржстраха», то яна індэксуецца ў сувязі з ростам зарплат.

— **Ці плануецца пераліць дзеці паводле якога пенсія па страце карміцеля выплачваецца студэнтам пры набыцці першай адукацыі толькі да дзясяцігоддзя 23-гадовага ўзросту? Бо не скарэз: часам узнікае сітуацыя, калі ў такім узросце яшчэ трэба адвучыцца 1—2 курсы?**

Галіна Васільеўна,
Лагойскі раён

— Варта заўважыць, што пенсія па страце карміцеля выплачваецца непрацаздольным членам сям'і, тады як непрацаздольным лічацца дзеці ва ўзросце да 18 гадоў. Аднак з улікам таго, што многія дзеці маюць намер атрымаць адукацыю, заканадаўцы прадугледзілі норму, паводле якой пенсія па страце карміцеля можа выплачвацца і больш працягла тэрмін. Аднак не больш чым да дасягнення 23 гадоў. Прычым ніякіх змяненняў тут не плануецца. Бо не скарэз: распахача атрымліваць першую адукацыю можна і ў 25, і ў 30 гадоў.

— **У майм пенсійным пасведчанні запісаны індывідуальны каэфіцыент заробку 4,057. У той жа час пры разліку пенсіі бярэцца пад увагу толькі каэфіцыент пад 4,0, тады як астаньня частка — не. Чаму так адбываецца?**

Уладзімір Архіпавіч САЗОНАЎ,
г. Новаўзлюб

— Наша заканадаўства прадугледжвае, што на памер пенсіі ўплывае заробак, які не перавышае чатыры сярэдня зарплаты па краіне. Прычым такая норма ўведзена з мэтай збалансаванасці расходаў і даходаў пенсійнай сістэмы. Да таго ж не будзем забываць, што любая пенсійная сістэма — інстытут сацыяльнай. І тут магчымы элементы пэўнага пераарыентавання.

Матэрыялы «прамой лініі» падрыхтаваў Сяргей ГРЫБ. (Працяг будзе.)

МЫТНЫ ЛІМІТ

«Бяспошліны багаж» беларуса стане значна лягчэйшы, а «пэрагоншчыкі» не змогуць скарыстацца даверанасцю больш чым адзін раз у год

Прыкладна з пачатку наступнага года ў нашай краіне змяняцца нормы ўвозу фізічнымі асобамі некаторых тавараў і транспартных сродкаў. Адапаведны указ быў падпісаны кіраўніком дзяржаўнага 15 кастрычніцка і пачне дзейнічаць праз 60 дзён пасля апублікавання.

Як падкрэсліў падчас сустрэчы з журналістамі намеснік начальніка Упраўлення арганізацыі мытнага кантролю Дзяржаўнага мытнага камітэта (ДМК) Андрэй Плянін, нейкія рэвалюцыйныя перамены ў жыццё беларусаў пачаюцца дакументам не ўяносе. Выключэнне складуць, хіба што, гэтак званыя «пэрагоншчыкі»: фізічныя асобы, якія займаюцца ўвозам аўтамабільнага без афармлення прадпрыемальніцкай дзейнасці. Паводле ўказа № 503, ім будзе дазволена ўвезці з-за мяжы па даверанасці толькі адзін аўтамабіль у год. Раней такіх абмежаванняў не было. Таму фізічныя асобы актуальна навадзілі беларускі рынак ішмаркамі. Паводле слоў Андрэя Пляніна, былі факты, калі адзін «пэрагоншчык» увозіў дзесяці аўтамабілі, атрымліваючы вялікі прыбыток і не плаціў падаткі. З новага года такім «аўтагандлярам» давядзецца альбо легалізаваць сваю дзейнасць, зарэгістраваўшы ў якасці індывідуальнага прадпрыемальніка ці юрыдычнай асобы, альбо шыць іншы знятак ці спосаб абмежаванняў па яго рэалізацыі.

5. Міністэрству ўнутраных спраў сумесна з Міністэрствам юстыцыі зацвярдзіць формы тыпавых дагавораў куплі-продажу, мены, дарэння транспартнага сродку згодна з часткай трэцяй падпункта 1.2 пункта 1 гэтага Указа.

6. Готы Указ уступае ў сілу праз 30 дзён пасля яго афіцыйнага апублікавання, за выключэннем пунктаў 3—5 і гэтага пункта, які ўступаюць у сілу з дня афіцыйнага апублікавання Указа.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь
А. ЛУКАШЭНКА.

15 кастрычніка 2007 г. г. Мінск.

ладнага адказу, патлумачыўшы, што гэта не ўваходзіць у камплетэнцыю мытных органаў. Больш за тое, мытнага заканадаўства «пэрагоншчыкі па даверанасці» не парушылі, бо ад выплаты «размытнёўкі» не ўхіляліся. Іншая справа, што пасля продажу аўтамабіляў гэтыя асобы не руніліся плаціць падаткі. Калі ўлічыць, што фізічныя асобы займаюцца амаль увесь сегмент рынку пратрымаваных машын і прыкладна 80 працэнтаў агульнага імпарту аўтамабіляў у Беларусь, то кошт гэтага пытання для бюджэту краіны складае дзесяці мільёнаў долараў. Напрыклад, толькі за першыя чатыры месяцы гэтага года фізічнымі асобамі было ўвезена аўтамабіляў на агульную суму 197,5 мільёнаў долараў. Зраўняў, знікненне з рынку легальных «пэрагоншчыкаў» наўрад ці будзць вітаць айчыныя аўтамабілітары. Бо, у такіх прадаўцоў машын заўсёды былі таннейшыя, чым у юрыдычных асобаў, індывідуальных прадпрыемальнікаў, а таксама на свабодных мытных складах, якія дзейнічаюць у Мінску і Брэсце.

Іначэ адзін каляды ці навагодні «сюрпрыз» чакае аматараў skutараў. З наступнага года яны будуць выключаны з катэгорыі транспартных сродкаў і за іх увоз давядзецца плаціць адзіную стаўку мытнай пошліны — 50 еўра.

Дарэчы, «размытнёўка» на аўтамабілі не зменіцца. А воць за будучыня матэрыялы, сантэхніку, газавыя і электрычныя пліты, цяжкай, кухонныя камбайны дая-

дзецца плаціць больш. Як патлумачыў Андрэй Плянін, гэта зроблена дзеля таго, каб вывесці памяненныя тавары з нелегальнага абарачэння ў законнае рэчышча.

Увогуле, «бяспошліны багаж» беларуса стане значна лягчэйшым: зменшыцца з 50 да 35 кілаграмаў. Паводле слоў Андрэя Пляніна, неабходнасць такой карэкціроўкі абумоўлена некалькімі прычынамі.

Па-першае, існуючая мытная норма не стасуецца з багажным лімітам перавозчыкаў. Напрыклад, у чыгуначным транспарце можна перавозіць рэчы вагой да 35 кг, у самалёце — ад 20 да 36 кг.

Па-другое, беларуская норма бяспошлінага ўвозу зменшана таксама ў мэтах уніфікацыі нашага мытнага заканадаўства з расійскай. Між іншым, дзесяці з новага года ў Беларусі будзе дзейнічаць «расійскі ліміт» ўвозу спіртных напояў — 2 літры. Пакуль што, наагула, беларус можа імпартаваць без платы пошліны толькі 1 літр алкагольных выробаў, у якіх доля этылавага спірту складае 7 і больш адсоткаў.

Прыемная навіна і для людзей, якія бяруць з сабою шмат відэакамер. Пасля ўступлення ў сілу памяненнага ўказа не будзе неабходнасці дэклараваць гэтыя рэчы.

Больш за тое, пры жаданні можна будзе набыць для асабістага карыстання адну відэакамеру за мяжой і ўвезці яе без платы мытнай пошліны.

Мікола ДЗЯБЕЛА.

**Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 498
АБ ДАДАТКОВЫХ МЕРАХ ПА РАБОЦЕ СА ЗВАРОТАМІ ГРАМАДЗЯН І ЮРЫДЫЧНЫХ АСОБАЎ**

У мэтах прыняцця дадатковых мераў па абароне і забеспячэнні рэалізацыі правоў і законных інтарэсаў грамадзян і юрыдычных асобаў, належным разгледзе іх звароты дзяржаўнымі органамі і іншымі арганізацыямі:

1. Усталяваць, што:

- звароты (прапановы, заявы, скаргі) грамадзян, у тым ліку індывідуальных прадпрыемальнікаў, а таксама юрыдычных асобаў (далей, калі не названа інашэ, — звароты), незалежна ад таго, у які дзяржаўны орган або іншую арганізацыю яны паступілі, першапачаткова падлягаюць разгляду па сутнасці ў адпаведнасці з кампетэнцыяй;
- у мясцовых выканаўчых і распарадчых органах, падпарадкаваных (падсправаздачных) ім арганізацыям, тэрытарыяльных падраздзяленнях (органах) і арганізацыям, падпарадкаваных (падсправаздачных) рэспубліканскім органам дзяржаўнага кіравання і дзяржаўным арганізацыям, падпарадкаваным Ураду, іншым дзяржаўным органам, іншым арганізацыям, што ажыццяўляюць сваю дзейнасць і размяшчаныя ў межах той адміністрацыйна-тэрытарыяльнай адзінкі, на тэрыторыі якой узніклі пытанні, выкладзеныя ў зваротах (далей — мясцовыя органы);
- у іншых дзяржаўных органах, іншых арганізацыях, калі пытанні, выкладзеныя ў зваротах, адносяцца да выключнай кампетэнцыі гэтых органаў або арганізацый;

1.2. дзяржаўны орган, іншая арганізацыя (далей, калі не вызначана інашэ, — арганізацыя) пры паступленні да іх звароту, які змяшчае пытанні, вырашэнне якіх не адносяцца да іх кампетэнцыі, або звароту, які не разглядаўся раней у парадку, устаноўленым падпунктам 1.1 гэтага пункта, у пэўны тэрмін з дня рэгістрацыі звароту накіроўвае яго для разгляду ў адпаведнасці з кампетэнцыяй у арганізацыі, названая ў абзацах другім або трэцім падпункта 1.1 гэтага пункта, з паведамленнем аб гэтым аўтару звароту;

1.3. рашэнне арганізацыі па звароту можа быць абскарджана ў вышэйстаячы адносна яе ў адпаведнасці з яе падпарадкаванасцю (падсправаздачнасцю) дзяржаўнаму органу, іншую арганізацыю (далей — вышэйстаячы орган). Інфармацыя аб назве, месцы знаходжання і рэжыме работы вышэйстаячых органаў павінна размяшчацца ў арганізацыйна-агульнадаступных месцах (на інфармацыйных стэндах, табло і (або) іншым спосабам).

Пры абскарджанні рашэння дзяржаўнага органа, іншай арганізацыі, падпарадкаваных (падсправаздачных) неспраўдзяльнасці Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, адпаведны зварот можа разглядацца ад імя Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Адміністрацыйны Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь у парадку, устаноўленым падпунктам 1.4 гэтага пункта для вышэйстаячага органа.

Рашэнне вышэйстаячага органа па звароту можа быць абскарджана ў суд;

1.4. вышэйстаячы орган пры паступленні да яго звароту, аўтар якога не задаволены вынікамі яго разгляду падпарадкаванай (падсправаздачнай) гэтакім вышэйстаячаму органу арганізацыя, правярае звесткі, што змяшчаюцца ў звароты, і пры наяўнасці падстаў для становага вырашэння выкладзеных у звароты пытанняў разглядае зварот па сутнасці або выдае адпаведным арганізацыям, названым у абзацах другім або трэцім падпункта 1.1 гэтага пункта, абавязковае для

выканання прадпісанне аб належным вырашэнні гэтых пытанняў, аб чым паведамляе аўтару звароту. Арганізацыя, якая атрымала гэты прадпісанне, павінна выкачаць яго ў названы ў прадпісанні тэрмін, але не больш як за адзін месяц, і на працягу трох дзён з моманту яго выканання паведаміць аб гэтым вышэйстаячаму органу, а таксама паведаміць аўтару звароту;

1.5. звароты юрыдычных асобаў і індывідуальных прадпрыемальнікаў, калі паступілі ў рэдакцыю сродкаў масавай інфармацыі, разглядаюцца арганізацыямі ў парадку, устаноўленым заканадаўствам для разгляду звароту грамадзян, за выключэннем выпадкаў, калі заканадаўствам устаноўлены іншы парадак разгляду звароту юрыдычных асобаў або індывідуальных прадпрыемальнікаў.

2. Зацвердзіць прыкладзены пералік дзяржаўных органаў, іншых арганізацый, адказных за разгляд звароту па сутнасці ў асобных сферах жыццядзейнасці насельніцтва (далей — пералік).

Звароты падлягаюць разгляду па сутнасці ў названым у пераліку мясцовых органах, калі выкладзеныя ў іх пытанні адносяцца да адпаведных сфераў жыццядзейнасці насельніцтва.

Пры гэтым рашэнні гэтых мясцовых органаў па зваротах могуць быць абскарджаны ў названым у пераліку адпаведныя вышэйстаячыя органы.

3. Звароты грамадзян, у тым ліку індывідуальных прадпрыемальнікаў, павінны адпавядаць патрабаванням, устаноўленым у частках першай і другой артыкулаў 7 Закона Рэспублікі Беларусь ад 6 чэрвеня 1996 года «Аб зваротах грамадзян» ў рэдакцыі Закона Рэспублікі Беларусь ад 1 лістапада 2004 года (Ведамасці Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, 1996 г., № 21, ст. 376; Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2004 г., № 189, 2/1089).

Звароты юрыдычных асобаў павінны змяшчаць:

- Назву і (або) адрас арганізацыі, у якую накіроўваецца зварот;
- Поўную назву юрыдычнай асобы і яе юрыдычны адрас;
- выкладанне сутнасці звароту; прозвішча, уласнае імя, імя па бацьку і подпіс кіраўніка або асобы, упунаважанай ва ўстаноўленым парадку падпісваць звароты, завераныя пячацю юрыдычнай асобы.

Да звароту грамадзян, якія ўступаюць у якасці прадстаўнікоў юрыдычных асобаў, індывідуальных прадпрыемальнікаў і (або) ў інтарэсах гэтых асобаў, павінны таксама прыкладвацца дакументы, што пацвярджаюць іх паўнамоцствы.

У зваротах грамадзян, у тым ліку індывідуальных прадпрыемальнікаў, а таксама юрыдычных асобаў павінна змяшчацца інфармацыя аб выніках іх папярэдняга разгляду з прадкладаннем (пры наяўнасці) дакументаў, што пацвярджаюць гэту інфармацыю.

4. Зварот лічыцца разгледжаным па сутнасці, калі ў выніку разгляду ў адпаведнасці з заканадаўствам вырашаны ўсе выкладзеныя ў звароты пытанні, прынятыя належныя меры па абароне, забеспячэнні рэалізацыі, аднаўленні працы, і пры наяўнасці падстаў для становага вырашэння выкладзеных у звароты пытанняў разглядае зварот па сутнасці або выдае адпаведным арганізацыям, названым у абзацах другім або трэцім падпункта 1.1 гэтага пункта, абавязковае для

звароты не адпавядаюць патрабаванням, названым у частках першай — трэцяй пункта 3 гэтага Указа;

у зваротах змяшчаюцца нецэнзурныя або абразлівыя словы або выразы;

тэкст звароту не паддаецца прачытанню;

звароты падлягаюць разгляду толькі ў парадку кансты

ЦІ ДАГОЊІЦЬ ВЁСКА ГОРАД?

Аб чым у Кухчыцах галава не баліць

Ніна Валянцінаўна Лабко працуе ў Кухчыцкім фельчарска-акушэрскім пункце вось ужо больш чым чвэрць стагоддзя. З такім вопытам можа выкладаць маладым спецыялістам гісторыю развіцця вясковай медыцыны. Давялося перажыць многае — і росвіт, і заняпад, аднак людзі заўсёды з вялікім даверам і павагай ішлі «да доктара», паколькі ведалі, што «там заўсёды дапамогуць». Але якія былі магчымасці ў ФАПа? Пятраваўся рамонт будынка і абнаўленне медыцынскага абсталявання. Усе спадзяванні апрадаліся летась, калі вёска Кухчыцы стала аграгарадком. Тутэйшую медыцынскую ўстанову цяпер ужо нават і не пазнаць — сапраўдныя невялічкая «паліклініка». Магчыма і супадзенне, аднак факт сам па сабе вельмі адметны: нараджальнасць у параўнанні нават з мінулым годам рэзка павялічылася — сёлета ўжо з'явіліся на свет сямёра немаўлят, а хутка яшчэ чакаецца папаўненне...

Зямля кухчыкаў

Кухчыцы — даволі старая вёска. Зараз ужо і не вызначыш, колькі гадоў у гэтых мясцінах жыўць людзі. Аднак дакладна вядома, што ў свой час тут сяліліся кухчыкі. Так называлі службоўцаў, якія працавалі на пана ў Клецьку. За поўныя заслугі іх адпускілі на «вольныя землі» непадальск ад горада. Пакрысе ўтварыліся даволі вялікае паселішча, якое «ў спадчыну» атрымала назву ад першых жыхароў. Даволі незвычайная для вёсак тутэйшай планіроўка, якая выканана па ўсіх правілах горадабудування — дзве вялікія вуліцы па ўсёй даўжыні (гэта больш чым два кіламетры) перасякаюць меншыя. Так што знайсці патрэбны адрас не складае цяжкасці. Перспектывы Кухчыц вызначае і тое, што гэта фактычна прыгарад Клецька (знаходзіцца за некалькі кіламетраў ад райцэнтра).

Старшыня Кухчыцкага сельсавета Людміла ІВАНЕЙЧЫК.

ДАЛІ Ў РУКІ НЕ РЫБУ, А ВУДУ

Уладзімір ПАНЦЮХОЎ,
старшыня Магілёўскага абласнога Савета дэпутатаў:

— Указ шмат чаго нам даў: дакладна акрэсліў статус старшын сельвыканкама, змяніў падыходы да фарміравання бюджэту, вызначыў месца гаспадарчых гаспадарчых звянаў, паставіў на парадак дня праблему кадраў і іх кваліфікацыю, стварыў рэспубліканскі Савет па ўзаемадзейнасці.

Гэта ўсё плюсы, але ёсць і адмоўныя бакі. Мы доўга чакалі гэты Указ, але не ўсе аказаліся да яго гатовы. Напрыклад, бюджэты сельвыканкамаў. Раней яны былі чыста датацыйныя, а цяпер паўстала пытанне да старшын: «А што ты сам зрабіў для таго, каб напоўніць бюджэт?»

Мы заклікаем: «Зарабіце!» Але не ўсе гэта ўмеюць, а іншыя і не хочучы, таму што прызываліся атрымаць дацую, паплачваюць, што маленькая і пачаць асвойваць, што даюць.

Паводле Указа, ёсць 16 крыніц папаўнення бюджэту. Старшын сельвыканкамаў далі ў рукі не рыбу, а вуду, якой трэба рыбу лавіць. Але заробляюць адзіны. У нашай вобласці 196 сельвыканкамаў і ступень іх датацыі вагаецца ад 72 да 94 працэнтаў.

А задача ставіцца так, што трэба самім рабіць і ствараць. Напрыклад, я накіраваў ліст старшын райных Саветаў, дзе патрабуе праінфармаваць пра стан і канкрэтныя найбольш перспектывы развіцця аграгарадзін, падаткі ад якога ідуць у бюджэт сельвыканкамаў. І калі гэта даходная крыніца адсутнічае ў прадстаўленых праектах бюджэту на 2008 год, то трэба паведаміць аб прычынах.

Пра аграгарадзін увогуле шмат разоў, і ў сельскіх раёнах дзе-нідзе з'яўляюцца хаткі для паліўнічных, рыбакоў і турыстаў. Але трэба раўнацца на тыя сельсаветы, якія заробляюць дзесяткі мільёнаў на аграгарадзін і нарыхтоўках. Такія прыклады ў краіне ёсць. Нашы сельвыканкамы таксама могуць мець прыбытак ад

нарыхтоўкаў: агуркоў — на Шклоўшчыне, клубніц — у Кіраўскім раёне і гэтак далей.

Безумоўна, мы будзем вучыцца, як зарабляць грошы. Абагульнім вопыт і прадмаструем узоры: маўляў, рабіце такім чынам, а можа і лепей. Мы ж здолелі навучыць супрацоўнікаў сельвыканкамаў працы на камп'ютары і сучаснай офіснай тэхніцы. Цяпер кожны сельскі Савет абсталяваны належным чынам: каб не на драўляных лічбынах працаваць і не рукой дадаваць пісаць, а па-нармальнаму і па-сучаснаму.

У Магілёўскай вобласці ёсць здабыткі ў перадацы камунікацыйных сетак арганізацыям і ведамствам. «Першы ластаўкай» стала асвятленне тэрыторыяў: разам з «Магілёўэнерга» стварылі сістэму («Местное самоуправление» пра яе пісала), якая працуе і лічыцца адной з лепшых у рэспубліцы.

Валевым разнастайным абласным уладам цяпер і дарогі перададзены прафесіяналам — дарожным арганізацыям. У гарадах і аграгарадах ствараюцца спецыяльныя ўчасткі ЖКГ, якія бяруць на баланс дарогі і навакол'я тэрыторыяў. За ўсім астатнім будзе даглядаць дарожнікі. Цяпер усё хвалюе толькі адно пытанне — фінансаванне. Дарог у арганізацыі стала ўсё болей, але пакуль не прыбыла грошай. Гэта будзе вырашацца не толькі ў Магілёве, але і ў Мінску.

Завяршана інвентарызацыя водных сетак і грамадскіх могілак, за гэта будзе адказваць ЖКГ. Сельвыканкамы павінны займацца сваёй галоўнай задачай — працаваць з насельніцтвам. Ведаць, які ў людзей набыткі, дапамагаць вырашаць праблемы, рабіць неабходныя дакументы і гэтай далей.

Мне падаецца, што галоўная праблема — гэта дакладная рэалізацыя прапановаў, па сутнасці, ісціна. Так, ва Указе ўсё напісана, але да ўвасаблення напісанага павінен прайсці час,

КАМАНДЗІРОЎКА ПА ПІСЬМУ

«**Д**арагая рэдакцыя! Просім вас дапамагчы ў нашай бядзе. Мы — жыхары вёскі Пуцілава Гайненскага сельсавета Лагойскага раёна. У нашай вёсцы няма вады, не было яе ўсё лета, а цяпер надыходзіць зіма, і мы, старыя пенсіянеры, не ведаем, што рабіць... Звярталіся ў сельскі Савет, у раён, але безвынікова... Вельмі просім — дапамажыце!»

Прачытала пісьмо і адразу патэлефанавала старшыні Гайненскага сельсавета Андрэю Свібічу — правярць выкладзеную ў пісьме інфармацыю.

— Так, — пацвердзіў Андрэй Андрэвіч, — вады ў калонках сапраўды няма. І не з лета ўсё гэта пачалося, а значна раней. З вады былі пастаянныя перыяды з'яўляліся ў раённую жыллёва-камунальную гаспадарку. Людзі звярталіся ў раённую жыллёва-камунальную гаспадарку, асабіста я таксама рабіў заўзку з месяца таму. Але ЖКГ чамусьці не працавала на звароты...

— Упершыню чуо ад вас пра гэты факт! — шчыра здзівіўся старшыня Лагойскага раённага Савета дэпутатаў Іван Карповіч.

— Ніякіх скаргаў на адсутнасць вады ад жыхароў вёскі Пуцілава ў райсавет не паступала. Хоць у цэлым па раёне пытанні з водазабеспячэннем ёсць, мы пра іх ведаем і стараемся прымаць адпаведныя меры адразу, у крайнім выпадку — на працягу некалькіх дзён... Прыязджаюць — наведваем Пуцілава разам.

...Марыя Мікалаеўна Гаўлуш, 77-гадовай пенсіянерка, жыхарка вёскі, мы сустрэлі на вуліцы. Запыталі пра ваду.

— У калонках яе даўно няма, — адказала жанчына. — Мая дачка спецыяльна з Мінска прыязджае, каб вады прывезці. І сацыяльны работнік два разы на тыдзень бітоны прыносіць. Калонкі не працуюць, а да калодзежа мне з палачкай ісці далёка... Ды і баюся я з калодзежа ваду браць — дзеці туды ўсюкую дрэнны скідаюць.

Яшчэ адна пенсіянерка, у дом якой мы зайшлі, Ганна Адамаўна (яна не захачела назваць сваё прозвішча), сказала, што ваду ў вялікіх бітонах ёй прывозіць сястра — два разы на тыдзень, бо самай да калодзежа таксама ісці далёка. Ды і зда-роўе не тое, каб ведры цыгаць.

КУДЫ ЗНІКАЕ ВАДА?

Жыхарка вёскі Пуцілава Марыя Мікалаеўна ГАЎЛУШ і сацыяльнае работнік Марына ГУСАК.

Марыя Мікалаеўна, і Ганна Адамаўна — жанчыны адзіночкі. Ім прынесенай вады, калі эканомна яе раскодаваць, хапае на некалькі дзён. Ну а што рабіць людзям сямейным, у каго і дзеці, і гаспадарка?

— Відавочна, што праблема ёсць, — пагаджаецца Іван Карповіч. — Але яна будзе вырашана ў самы кароткі тэрмін. Работы па замене сапсаванай помпы і участкаў труб сёння будуць завершаны. Жыллёва-камунальная гаспадарка ўжо выдзеліла рамонтную брыгаду, а СВК «Корань» забяспечыць яе гаручым.

Пакуль ідзем да месца, дзе працуе брыгада ўчастка водаправодна-каналізацыйнай гаспадаркі ЖКГ, Іван Карповіч расказвае аб спецыфіцы раёна. Мясцовасць Лагойшчыны раённай не называе — узгоркі мяжуюцца з нізінамі. Гэта старае дадатковыя праблемы для камунальнай. Калі даць большы ціск, каб перапампаваць ваду на ўзвышша, у нізінах гэта прыводзіць да працягу водаправодна. Водаправодныя сеткі ў некаторых населеных пунктах закладваліся яшчэ пасля вайны, у лепшым выпадку — 30—40 гадоў таму. Па вялікім рахунку, іх трэба поўнасьцю замяняць, але ў грашовым эквіваленце гэта задавальнае вельміца ў непад'ёмную суму. Таму рамонт праводзіцца паэтапна і выбарчана.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

ЁСЦЬ ДАРОГА — БУДЗЕ І ГАСПАДАР

Валерыя СЯЛІЦКІ,
старшыня Гомельскага абласнога Савета дэпутатаў:

— Лічу, што Указ Прэзідэнта краіны ад 12 студзеня гэтага года № 21 «Аб павышэнні ролі мясцовага кіравання і самакіравання ў вырашэнні пытанняў жыццезабеспячэння насельніцтва» запанавана на думцы старшын пасялковіх і сельскіх Саветаў. Сцвярджаю гэта, таму што і мне асабіста давялося быць членам Савета па падрыхтоўцы рэкамендацый для гэтага важнага дакумента. Вядома, было шмат праблем у дзейнасці Саветаў, і таму Указ, воб-разна кажучы, грунтоўна расставіў усё кропкі над «і». Гэта, у прыватнасці, датычыць і бюджэту, і падрыхтоўкі і вызвалення старшын сельскіх Саветаў, урэгулявання маёмасных адносін і г.д. І вельмі важна, што ўся складаная сельская інфраструктура (дарогі, водаправоды, каналізацыйныя сеткі) паводле Указа павінна быць перададзена адпаведным спецыялізаваным арганізацыям, бо абслугоўваць іх Саветы першачына ўзроўню не ў стане.

У парадку ажыццяўлення Указа мы вызначылі кола пытанняў, якія трэба вырашаць у першую чаргу. Адно з іх — фарміраванне бюджэту сельсаветаў. На выязным семінары на базе Гомельскага раёна адбылася цікавая і сур'ёзная дыскусія наконт напаўнення даходнай часткі бюджэту з улікам вопыту іншых абласцей. Гэта работа яшчэ не завершана, мы дапрацоўваем пытанне і ўжо маем свае канкрэтныя прапановы.

Агульнавядома, што ў кожнага рэгіёна, а значыць, і ў кожнага органа ўлады могуць быць свае асаблівасці. Напрыклад, у нашай вобласці ёсць такія сельскія Саветы, якія паспяхова займаюцца прыёмам малака з прыватнага сектара і з гэтага маюць дадатковую крыніцу фінансавання. Асобныя Саветы паўпаўняюць свой бюджэт (праўда, такіх яшчэ малавата) за кошт узносаў за збор лясных дароў.

На памяненні вышэй выязным семінары ў Гомельскім раёне прагучала яшчэ адна прапанова. Ёсць поўная колькасць грамадзян, якія ператварылі сваю гаспадарку ў даходны бізнес. Ніхто не супраць гэтага, але чаму сельвыканкамы павінны выдаваць людзям паперы на рэалізацыю прадукцыі бясплатна, калі тыя ад яе маюць тысячы долараў даходу? Можна было б у заканадаўчым парадку зацвердзіць адпаведнае палажэнне аб аплаце.

Што датычыць перадачы вышэйпамяненай сельскай інфраструктуры спецыялізаваным арганізацыям, то тут была створана камісія пад кіраўніцтвам намесніка старшыні аблвыканкама Уладзіміра Надтачэва. Вядома, за доўгія гады тут накапілася шмат праблем нахалт «дарога ёсць, а гаспадарка яе няма». Таму ішлі і яшчэ ідуць дзе-нідзе спрэчкі, дзе заканчваецца кампетэнцыя той ці іншай юрыдычнай асобы, якім і вырашаць справы. Тое ж самае і па водаправоднах. Трэба пры гэтым улічваць, што называе — рабочыя моманты, якія ўзнікаюць у любой вялікай справе, і няма сумнення, што яны будуць даведзены да лагічна канца.

Хачу сказаць таксама і аб тым, што ў наступным годзе мы дапамагам сельсаветам у рамоне іхніх будынкаў, для чаго ў абласным бюджэце будзе асобны артыкул, і гэта ўжо ўзгоднена з Міністэрствам фінансаў. А ўказане выклікана тым, што ў шэрагу раёнаў, якія найбольш пацярпелі ад чарнобыльскай трагедыі, атрымаліся такі малюнак: населеныя пункты часткова засталіся на месцы, а буйныя вёскі, дзе знаходзіліся сельсаветы, былі выселены з-за празмерна вялікай радыяцыі. У выніку аказалася, што сельсаветы, асабліва ў Веткаўскім раёне, апынуліся або ў непрыстасаваных памяшканнях, або ў памяшканнях кантор КСУПаў і СВК, якія ім, вядома ж, не належыць. А рамонт жа іх рабіць трэба...

ТЕМА ДНЯ ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛНЕНИЯ МЕСТНОГО БЮДЖЕТА

На днях состоялась первая в этом учебном году встреча председателя Постоянной комиссии Совета Республики Национального собрания Республики Беларусь по региональной политике и местному самоуправлению Анатолия Малофеева с председателями Советов депутатов первичного уровня. Целью подобных мероприятий, проводящихся в форме «круглого стола» на базе Института высших управленческих кадров Академии управления Республики Беларусь, является обсуждение реализации Указа Президента от 12 января 2007 года № 21 «О повышении роли органов местного управления и самоуправления в решении вопросов жизнеобеспечения населения». Во встрече приняли участие ответственный секретарь Совета по взаимодействию органов местного самоуправления при Совете Республики Алексей Степаненко и начальник отдела региональных бюджетов главного управления бюджетной политики Зоя ЯКИМОВИЧ.

Говоря о значении и роли органов местного управления и самоуправления в современном белорусском обществе, Анатолий Малофеев выделил главные задачи, стоящие сегодня перед Советами всех уровней, и в первую очередь — перед Советами сельскими и поселковыми. Это, во-первых, — укрепление связи государства с гражданами. «В стране провозглашено создание государства для народа, и это не просто слова. Если будет обеспечена связь власти с людьми, значит, эта власть будет развиваться нормально», — отметил Анатолий Малофеев. — А на первичном уровне без этого просто невозможно обойтись». Вторым важнейшим моментом, на котором нужно сосредоточить свою работу председателям Советов депутатов, он назвал повышение роли органов местного управления и самоуправления в решении вопросов жизнеобеспечения населения, чему, собственно, и посвящен Указ № 21. Это — основа основ, подчеркнул Анатолий Малофеев. В каждой семье есть свои проблемы, нерешенные вопросы. У сельсовета они тоже есть. Задача местной власти — видеть их и находить пути решения.

— Упомянутые Советы первичного уровня, я всегда подчеркивал, что они без дела никогда не сидели. Но сегодня этого уже мало. Раньше хозяином территории был председатель колхоза. Теперь у него главная задача — выполнить продовольственную программу. От вопросов бытового и социального порядка он отошел, и все это взывали на плечи сельисполкома. Сегодня необходимо искать новые пути решения тех задач, которые ставит перед нами жизнь. У нас появилась опора — Указ № 21, но пока далеко не все четко понимают, как его применять на практике.

Подчеркивая важность наличия у сельисполкома своего собственного бюджета, Анатолий Малофеев привел в качестве примера ситуацию с шахтными колодцами, которые есть сегодня на территории многих Советов.

— В среднем по сельсовету их 50—60, а в крупных доходит и до сотни. У кого они на балансе? Ни у кого. Кто выделяет средства на их содержание? Никто. А предписания санэпидемстанции выписывает сельисполком! И тот из своих средств приводит колодцы в порядок. Этот вопрос надо решать. Безосновной собственности на территории Совета быть не должно.

Свой бюджет сельисполком нужен, еще раз подчеркнул Анатолий Александрович, но много вопросов возникает по источникам его формирования. Из 16 позиций, прописанных в Указе, на практике «работают» только две: налог на недвижимость с физических лиц и налог на землю. А это в среднем 10—15 процентов от необходимого объема денежных поступлений. Остальные 85—90 процентов приходится на дотации. Подобное положение дел не может считаться удовлетворительным. Здесь есть над чем работать.

После Анатолия Малофеева слово взяла Зоя Якимович, которая постаралась ответить на наиболее типичные вопросы касательно бюджета, задаваемые председателями сельских Советов. В первую очередь она посоветовала депутатам добросовестно изучить Закон «О бюджетной политике Республики Беларусь» с изменениями и дополнениями к нему (а особенно статью 27 с разделом «Местные бюджеты»), Закон «О местном самоуправлении» и Указ № 21.

— Много вопросов возникает по поводу подоходного налога, — отметила Зоя Николаевна. — Когда у сельисполкомов забрали всю соцсферу, то проанализировав консолидированный бюджет Советов и оставшиеся источники дохода, пришли к выводу, что средств должно хватать. Если же рассматривать этот вопрос в ракурсе определенного региона или Совета, тут, конечно, возникает перекос между расходными полномочиями и доходными возможностями. Тем не менее, было решено подоходный налог оставить на базовом (районном) уровне, а перекос в бюджетах первичного уровня регулировать дотациями.

Зоя Якимович напомнила, что теперь исполнение бюджета происходит через казначейскую систему, а это, по ее словам, позволило повысить оперативность и качество прохождения платежей.

В процессе исполнения бюджета сельисполкомы могут внести изменения по доходам и расходам в пределах предоставленного им права. Доходы, дополнительно полученные при исполнении, а также сумма превышения доходов над расходами, образующаяся в результате перевыполнения доходов либо экономии в расходах, полностью остается в распоряжении Совета, не изымается. Но — на стадии уточнения бюджета зачастую на районном уровне при большем перевыполнении могут быть внесены корректировки и уменьшена дотация. Такое перераспределение ресурсов дает возможность отрегулировать систему экономики в целом, не допустить сбоев в финансировании расходов, в первую очередь социально направленных. В этом году уточнение бюджета было вызвано подорожанием энерго-ресурсов и необходимостью поддержать отрасль ЖКХ.

Что касается внебюджетных источников пополнения, раньше у Советов первичного уровня существовало т.н. самообложение. Теперь законом это запрещено. Тем не менее наиболее предприимчивые председатели сохранили этот доходный источник — но уже как добровольные взносы граждан.

Финансовый год совпадает с календарным, напомнила Зоя Якимович. Если наступил январь, а бюджет по каким-то причинам еще не утвержден, расходы сельисполкома финансируются в пределах декабря. В процессе исполнения бюджета иногда возникают кассовые «разрывы», когда в силу различных обстоятельств доходных источников в соответствии с поквартирной разбивкой не хватает на то, чтобы профинансировать запланированные или непредвиденные расходы. В такой ситуации бюджетом выходящего уровня выдается ссуда. В течении года она должна быть возвращена.

— Многие часто задают вопрос: могут ли сельисполкомы брать кредиты, если в суде им отказали? Законом это не запрещено, но, как правило, в сельисполкомах это не делается, т.к. бюджет становится залогом возврата кредита. А вот для бюджетов выходящего уровня такая практика существует: областные и районные бюджеты берут кредиты, чтобы выдать ссуды нижестоящим бюджетам.

Среди проблем, которые озвучили во время «круглого стола» председатели сельских Советов, был вопрос об оплате за техническое обслуживание электросетей уличного освещения. Пояснения внес Алексей Степаненко:

— Примерно половина суммы, которую выплачивают сегодня сельисполкомы за уличное освещение, приходится именно на техобслуживание сетей, которые находятся на балансе РЭСов. Энергетики уже разработали положение, согласно которому расходы на техническое обслуживание они берут на себя. Но в таком случае, если лампочка в деревне перегорела, ее заменят не тут же, а во время ближайшего планового объезда. Пока это положение не утверждено, но, думаю, до нового года оно будет принято. В таком случае сельисполкомы будут платить только за потребленную электроэнергию.

Инга МИНДАЛЕВА.

КУДЫ ЗНІКАЕ ВАДА?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Напрыклад, у вёсцы Горна Задор'ёўскага сельсавета і вёсцы Ашешнікі Чырвона-Швабскага сельсавета праблема дзве новыя міні-свідравіны. У вёсцы Скарады Зарэччынскага сельсавета поўнаасцо замянілі водаправод.

Некалі сістэма водазабеспячэння раёна знаходзілася на балансе калгасаў-саўгасаў. Потым быў створаны раённы водаканал, пад «крыло» якога паступова пачалі пераходзіць водаправодныя сеткі — не паў-

Старшыня Гайненскага сельсавета Савета Андрэй Свібювіч.

Рамонтная бригада на выездзе.

слюдна, а толькі там, дзе гаспадаркі не ў стане былі забяспечыць іх нармальнае абслугоўванне. У выніку на баланс раённай ЖКГ апынулася 146 свідравін і 104 воданапорныя вежы, у той час як у гаспадарках іх засталася 70 і 72 адпаведна. У студзені гэтага года выйшаў Указ Прэзідэнта № 21, у якім ужо была пастаўлена канкрэтная задача: перадаць сістэму водазабеспячэння і водадывядзення спецыялізаваным арганізацыям ЖКГ.

— Этап інвентарызацыі ў нас у раёне прайшоў. Цяпер адбываецца непасрэдна перадача, — расказвае Іван Карповіч. — Гаспадаркі павінны перадаць у ЖКГ свае аб'екты водазабеспячэння (водаправод, вежы, свідравіны і г.д.), але не спяшаюцца гэта рабіць — асабліва там, дзе водаправод падпілкоўвае жывёлагадоўчыя фермы. Калгасу не выгадна аддаваць яго ЖКГ, каб потым плаціць за паслугі. Таму многія і цягнуць да апошняга.

Але ў раёне ўжо вызначаны графік і адпаведныя тэрміны. Прычым па кожным сельсаветах без выключэння. — Да 1 лістапада гаспадаркі павінны вызначыцца, аддаючы яны сістэму водазабеспячэння на баланс раённай ЖКГ ці пакідаючы сабе. Але калі пакінуць, мы будзем строга сачыць, каб яе абслугоўвалі найлепшым чынам, — гаворыць Іван Карповіч. Што датычыцца водаправоду ў вёсцы Пуцілава, раней ён належаў СВК «Корань», але ў лютым гэтага года, пасля выхату Указа № 21, быў перададзены на баланс раённага ЖКГ. Гэта тэарэтычна. На практыцы ж атрымалася, што сістэма водазабеспячэння вёскі Пуцілава «завісла» на шляху ад ранейшага гаспадара да новага. — Безумоўна, у гэтым ёсць доля віны і старшыні СВК «Ко-

рань» Міхаіла Грыня, які ведаў аб праблеме, але не вырашаў яе. Мы разбяромся, калі паступілі сігналы ад людзей і мясцовыя ўлады і чаму службамі ЖКГ не былі прыняты спеваасовыя меры.

Іван Карлавіч лічыць, што на дадзеным этапе, калі на паперы аб'екты водазабеспячэння перададзены, але новыя гаспадары ЖКГ прыступяць да іх абслугоўвання толькі пасля 1 лістапада, усе пытанні па гэтай праблеме павінны вырашацца агульнымі намаганнямі, без перахідванняў «з хворай галавы на здаровую» — таму што размова ідзе аб людзях, аб іх жыццезабеспячэнні.

«Добра, што ў газету паскардзіліся, — хутэй парадак наведзе», — пачула ад мясцовай жыхаркі. Добра? Спрочнае пытанне. Хутка мы пры выхату: ледзь што — пісаць у газету і іншыя «інстанцыі». Гэта, безумоўна, нікому не забаронена, але ці не больш мэтазгодна спачатку паспрабаваць наладзіць адносіны з мясцовай уладай? Мясцовая — не значыць «бязрукая», і не

Рамонтная бригада на выездзе.

...У той жа дзень сапсаваная помпа ў вёсцы Пуцілава была заменена на новую (дарэчы, каштуе яна 600 тыс. рублёў). Да вечара ў калонках з'явілася вада. Майстар ухастка водаканалізацыйнай гаспадаркі ЖКГ Алесь Казубовіч, які кіраваў рамонтнымі работамі, падзяліўся сваімі меркаваннямі адносна стану сістэмы сельскіх водаправоду:

— Заявак на рамонт у нас сёння мільён! Бачыць, з чым даводзіцца працаваць? Трубы старыя, ім па 30—40 гадоў, разьба згінула — будзем ставіць новую. І так — па ўсім раёне. З ранку да вечара бригады на нагах. Людзі не вытрымліваюць напружання — звальняюцца...

Ёсць праблема? Безумоўна, і яе таксама трэба вырашаць — не толькі ў межах аднаго раёна, а ў межах усёй рэспублікі ўмацоўваюцца жыллёва-камунальныя гаспадаркі, удаканальваюцца і пашырваюць яе матэрыяльна-тэхнічную базу. І не толькі шляхам фінансавання падпілкоў-

ванна «зверху». Тут на ўліку павінен быць кожны рубель, а значыць, не можа быць і размовы аб патуранні ў адносінах да неплацельшчыкаў.

— Калі мы адладзім сістэму водазабеспячэння і пачнём даваць ваду бесперабойна, то скажам людзям: будзе аплата — будзе абслугоўванне, не будзе аплаты — пачнём прымаць пакаральныя меры, аж да адключэння падачы вады. Дарэчы, большасць жыхароў вёскі Пуцілава за ваду не плацілі — прывыклі, што гэта рабіла за іх гаспадарка. Цяпер ад такой звычайнай трыба адвадкаваць. Паміж кожным дваром і ЖКГ будуць заключаны дагаворы, і за ваду дзевяццацца плаціць. Колькі? Прыкладна 1 тыс. рублёў з чалавека ў месяц — гэта зусім не многа ў параўнанні з гарадскім тарыфам, — гаворыць Іван Карповіч.

«Добра, што ў газету паскардзіліся, — хутэй парадак наведзе», — пачула ад мясцовай жыхаркі. Добра? Спрочнае пытанне. Хутка мы пры выхату: ледзь што — пісаць у газету і іншыя «інстанцыі». Гэта, безумоўна, нікому не забаронена, але ці не больш мэтазгодна спачатку паспрабаваць наладзіць адносіны з мясцовай уладай? Мясцовая — не значыць «бязрукая», і не

Рамонтная бригада на выездзе.

ўсе шляхі абавязкова павінны весці ў сталіцу. А ўзаемны давер на месцах здольны прынесці куды больш значныя вынікі, чым узамны недавер. У рэшце рэшт, не сталічныя госці (якія прыехалі і паехалі) павінны наводзіць парадак у тым ці іншым месцы, а людзі, якія там жывуць. У Пуцілаве, напрыклад, каля некаторых хат — сапраўдныя звалішчы смецця. Андрэй Свібювіч, старшыня сельсавета Савета, сцвярджае, што вырастаюць яны літаральна за тыдзень... Можна, безумоўна, паківаць на неразвадліваць сельвыканкама — маўляў, не прыязджаюць і не прыбіраюць. А можна проста перастаць выкідаць смецце дзе прыязджаюць...

Так што праблема маленькай вёскі Пуцілава звязана не толькі з адсутнасцю вады ў калонках. І вырашаць іх не столькі стальных журналістаў, колькі самім жыхарам разам з мясцовай уладай.

Наталля КАРПЕНКА, Фота Марыі ЖЫЛІНСКАЙ. Лагойскі раён.

Малочныя рэкі — «жывыя» грошы

— Што датычыцца прадастаўлення пашы, кармоў, ветэрынарнага абслугоўвання, тут асноўную падтрымку аказваюць мясцовыя сельгаспрадпрыемствы, — адзначае Леанід Андрэевіч, — зборам малака займаемся мы самі. Ужо тры год. І атрымліваем станоўчыя вынікі. Раней у мясцовыя выканкамы чарадой ішлі скаргі ад насельніцтва на несвоечасовую аплату за малако. Гаспадаркі пастаянна затрымлівалі грошы. А з таго часу, як справа ў свае рукі ўзялі Саветы, скаргі амаль цалкам зніклі. Напрыклад, за мінулы год з усяго раёна да мяне паступіла толькі адна, і віватывы там быў мясцовы гармалзавод, які крыху прамарудзіў з аплатой.

Сёння ў многіх сельсаветах (гэта датычыцца не толькі нашага раёна) праблема — знайсці малаказборшчыка. Часта, каб не паставала месца, старшыні вымушаны браць не самых лепшых работнікаў. Аднак зборшчык малака — гэта прадстаўнік улады, які працуе з насельніцтвам, і калі ён грубы, абіякавы, незацікаўлены ў выніках сваёй працы, аўтарытэт у органах мясцовага кіравання і самакіравання гэта не да-

У Магілёўскай вобласці зборам малака ў насельніцтва займаюцца сельскія Саветы толькі двух раёнаў — Бабруйскага і Кіраўскага. І маюць з гэтага пэўны прыбытак. Не сакрэт, што для многіх старшын сельвыканкамаў падобны занятак асацыюецца толькі з дадатковымі праблемамі і прамымі стратамі. Пра нейкі даход ад збору малака яны і не мараць, таму, па магчымасці, і не «упрагаюцца» ў такую перспектыўную справу. У чым жа сакрэт прыбыткавага варыянту збору малака? Аб гэтым мы папрасілі расказаць старшыню Бабруйскага раённага Савета дэпутатаў Леаніда БАРКОЎСКАГА.

дае. Мы для сваіх малаказборшчыкаў распрацавалі сістэму прэміявання: кожны старшыня мае права «дапільнаваць» яму ў канцы месяца да 50 працэнтаў заробку. Ці не прэміяваць увогуле, калі на работу зборшчыка

Фота Анаталія КЛЕШЧУКА

былі нараканні. У чалавека з'явілася эканамічны стымул і асабістая зацікаўленасць. У выніку — усе задаволены. За гэты год пагадоўе кароў, якіх трымаюць мясцовыя жыхары Бабруйшчыны, у параўнанні з 2006-м скарацілася прыкладна на 500. А план малаку застаўся на ўзроўні мінулага года.

— Натуральна, валавы лештні аб'ём мы набраць не зможам, — прызнаўся раённы старшыня Савета, — аднак у пяцёрку лідараў па малаку ў вобласці, як заўсёды, увойдзем.

Калі сельвыканкамы толькі распачылі асаваенне новай дзясябы справы, тона сабранага

малака каштавала 55 тысяч рублёў.

— Мы падлічылі, што пры такім раскладзе ў нас затраты не перакрываюцца прыбыткам, — звярнуўся ў Камітэт антыманапольнай палітыкі. І тады нам устанавілі новыя расцэнкі: 70 тысяч рублёў за тону. Сёння з «малочных» грошай нашы сельсаветыя старшыні набілі хто бензакасы, хто новыя хамуты для ковей (каму што было патрэбна). Станоўчыя вынікі ёсць. Акрамя таго, у сельвыканкаме з'явілася дадаткова штатная адзінка — бухгалтар, які вядзе разлікі з насельніцтвам. Калі старшыня з сакратаром на выездзе, пры-

няць у чалавека заяву, даць неабходную інфармацыю можа і бухгалтар, што само па сабе таксама вельмі зручна.

Як бачым, атрымаць прыбытак ад збору малака можна. Галоўнае, каб яго (малака) было. Паводле слоў Леаніда Баркоўскага, гэта справа будзе выгаднай пры ўмове, што ў год адзін сельсавет зможа даць не менш за 350—400 тон. Інакш нават і брацца не варта — акрамя страт, нічога не атрымаецца. Напрыклад, у Бабруйскім раёне асобныя сельвыканкамы збіраюць па 500, 600, 700, а тасюць і 800 тон малака ў год.

Інга МІНДАЛЁВА. Бабруйскі раён.

А ПРА СІРОТ ЗАБЫЛІ?

Адсутнічае належны кантроль з боку аддзела адукацыі Ветэцкага раёна за выкананнем Закона Рэспублікі Беларусь «Аб правах дзіцяці», паведамілі нам у прэс-цэнтры пракуратуры Гомельскай вобласці.

Што маецца на ўвазе? А тое, што ў раёне за апошнія пяць гадоў дзіцячым-сіротам і дзіцяці, што засталіся без апекі бацькоў (і першыя, і другія сталі ў чарзе на паліцэйскае жыллё ўмоў) сацыяльнае жыллё не прадастаўлялася. Можна, не было такіх магчымасцяў? Былі, аб чым сведчыць тое, што ўказанае жыллё размеркавалі трынаццаці грамадзянам, якія карысталіся правам пазачарговага забеспячэння сацыяльнага жылля. Пракуратура Ветэцкага раёна ў сувязі з гэтым унесла прадстаўленне аб ухіленні парушэнняў заканадаўства і прыцягненні віватывы да адказнасці.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ХТО Ё ВІЙГРЫШЫ?

Гродзенскі абласны Савет дэпутатаў, выкарыстоўваючы свае павунамоцтвы, аказаў фінансавую падтрымку шэрагу прадпрыемстваў. Арганізацыі бытавога абслугоўвання насельніцтва вызвалены ад пералічэння ў бюджэт вобласці часткі грошай, якія яны атрымліваюць ад здачы ў арэнду будынкаў, збудаваных і нежылых памяшканняў, што знаходзяцца ў абласной уласнасці. Гэтыя сродкі цяпер можна будзе выкарыстаць на развіццё сваёй матэрыяльна-тэхнічнай базы. Палепшэнне і фінансавыя магчымасці прадпрыемства «Лідабудканструкцыя» і Слонімскага заводу ЖБК, якія з'яўляюцца даччынымі структурамі «Гродна-аблсельбуд». Атрыманні імі сродкі ад аджучэння маёмасці, што знаходзіцца ў абласной уласнасці, у поўным аб'ёме можна задзейнічаць на рэканструкцыі, мадэрнізацыі вытворчасці.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

ПЫТАННЕ — АДКАЗ АСАБЛІВАСЦІ ВЫДАЧЫ ДАПАМОГІ ДА ШКОЛЫ

Грашовую дапамогу да навучальнага года ў Мінску атрымліваюць сем'і, у якіх выхоўваецца тры і больш дзяцей, а ў Мінскай вобласці — толькі сем'і, дзе ёсць не менш за пяцера.

Адзін з нашых чытачоў пацікавіўся магчымасцю атрымання грашовай дапамогі на дзяцей-школьнікаў. Сітуацыя ў бацькі траіх дзяцей нетыповая: адно дзіця разам з ім прапісана ў сталіцы, а двое — разам з маці ў Мінскім раёне. Па факце атрымалася, што ў сталіцы дапамогу да школы далі, а ў раёне — не.

Справа ў тым, што ў Мінску і лештася, і сёлета дзейнічае рашэнне Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў, згодна з якім прадуладжана аказанне аднаразовай грашовай дапамогі да навучальнага года шматдзетным сем'ям, якія выхоўваюць траі і болей дзяцей ва ўзросце да 18 гадоў. Выплаты на кожнага навучэнца ажыццяўляюць упраўленні сацыяльнай абароны адміністрацый раёнаў горада.

У Мінскай вобласці падобная грашовая падтрымка ажыццяўлялася толькі сем'ям, у якіх выхоўваецца пяцера і болей дзяцей. Акрамя гэтага, на ўзроўні Мінскага райвыканкама было вырашана дадаць яшчэ па 100 тысяч рублёў шматдзетным сем'ям з непаўналетнімі дзецьмі-інвалідамі. Наогул вылучэннем і размеркаваннем рознага кіталту дапамогі шматдзетным сем'ям займаюцца аддзелы працы і сацыяльнай абароны па месцы жыхарства. Сюды могуць звяртацца са сваімі пытаннямі і просьбамі малазабеспячаныя грамадзяне і сем'і.

Святлана БАРЫСЕНКА.

ЦІ ДАГОЊІЦЬ ВЁСКА ГОРАД?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Вялікая будоўля

Летася, паводле рашэння міністра гандлю, было выдаткавана каля 360 млн рублёў на будаўніцтва ў Кухчыцах сучаснага гандлёвага цэнтру. Вызначана, што ў аграгарадку павінны быць як мінімум дзве крамы — па продажы харчовых і прамысловых тавараў. У гандлёвым цэнтры можна адразу «закупіцца» ўсім неабходным. Акрамя таго, тут пачне працаваць кафе, ужо прымае наведвальнікаў комплексны прыёмны пункт. Адрылася цырульня, а ў хуткім часе ў мясцовых жыхароў з'явіцца магчымасць адрамантаваць аўтак, адзенне, справы сабе модны «прыкід». Ад той гандлёвай сеткі, што існавала раней, таксама не пазабуліся. Напрыклад, у Кухчыцах дагэтуль было кафе, якое знаходзілася на балансе раённага спажывецкага таварыства. Палюкі вырашана адкрыць новае, то, напэўна, варта закрываць «старое».

Аднак на сходы грамадзян жыхары звярнуліся да мясцовай улады з просьбай, каб кафе засталася. Логіка прстая: гэты пункт знаходзіцца на другім баку вёскі, і для тых, хто жыве непдалёк, зручна набыць усё не-

абходнае менавіта тут. Таму ў былым кафе зрабілі краму і будуць гандляваць прадуктамі харчавання. За кошт сродкаў райспажыватаварыства ўжо зроблена неабходная рэканструкцыя.

— Мясцовы дзіцячы садок яшчэ два гады таму знаходзіўся на балансе сельскага выканкама, — заўважае Людміла Іванейчык. — Аднак пасля быў перададзены «пад крыло» аддзела адукацыі райвыканкама. Тады і адбылася пэўная рэарганізацыя: у Кухчыцах цяпер працуе вучэбна-педагагічны камбінат, у склад якога уваходзіць школа і дзіцячы садок.

Так, напэўна, больш зручна, ды і месца ўсім хапае. Зараз у школе займаюцца каля 180 вучняў, а ў садку — 40 дзяцей. У вучэбна-педагагічным камбінате таксама праведзеныя грунтоўныя рамонт, і выглядае ён цяпер даволі сучасным. Раней на тэрыторыі Кухчыцкага сельсавета працавала яшчэ дзіцячая школа ў Залішанска. Вучняў у ёй з кожным годам становілася ўсё менш, таму гэтую навучальную ўстанову зачылі, а дзятву з усёй акругі штодня дастаўляюць у аграгарадок асобным маршрутам. Пасля заняткаў і гэтым жа аўтобусам развозіць на дамах. Будынак Залішанскай школы пэўны час выкарыстоўваўся як турба-

за, а цяпер тут будзе інтэрнат для са-старэльных — сапраўды сімвал ціперашняй дэмаграфічнай сітуацыі...

Зручна, а галоўнае — чыста

За апошнія два гады сельскагаспадарчы вытворцы кааператыву «Кухчыцы» пабудавалі для сваіх работнікаў каля 20 дамоў. Жыллё востра запатрабаванае, і катэджы засяляюцца адразу ж, зразумела, у адпаведнасці з чаргой. Узнікаюць цэлыя кварталы, палюкі дамы ўзводзіцца па планіроўцы, у дакладна вызначаных месцах. Апошнім часам у Кухчыцах з'явілася дзве новыя вуліцы — Палывая і Паркавая. Апошняя асабліва адметная тым, што будзе «закальцаваная» каля мясцовага Дома культуры. Дарэчы, як паведаміла дырэктар Кухчыцкага ДК Наталля Войцік, тут працуюць 11 розных гурткоў, вялікая папулярнасцю карыстаецца трэнажорная зала, па вечарах сюды прыходзіць займацца шмат людзей. Пры жаданні можна папарыцца ў мясцовай лазні, у якую пасля рамонта нават з Клецка аматары прыязджаюць.

У новых домікаў прыгожы знешні выгляд, а таксама ў катэджах ёсць усе «гарадскія» выгоды. Можна падвесці

прыродны газ, прычым не толькі ў новабудуёлы, а і ў «стары» жылфонд. «Блакітнае паліва» падцягнулі да вёскі яшчэ ў 2005-м. З таго часу праводзіцца актыўная газіфікацыя — толькі летася па Кухчыцах было пракладзена 11 кіламетраў адпаведных сетак. Многія праводзіць газ не толькі да пільтаў, а і абсталяваюць сучасныя сістэ-

мы ацяплення. Вядома ж, каштуе гэта нятанна, затое падчас халадоў вельмі зручна: уключыць — і адразу ў хаце цёпла і ўтульна. Не трэба дрывы і брыкет нарыхтоўваць.

Жыхары праводзіць не толькі газ, але і водаправод — трэба, кажуць, ствараць належныя ўмовы. Увогуле ў вёсцы апошнім часам становіцца жыць не менш зручна, чым у горадзе. Напрыклад, пра тое ж смецце галава не баліць. У Кухчыцах устаноўлена каля 60 спецыяльных кантэйнераў, дзе адходзі складваюцца. Пасля згоды з адпаведным графікам работнікі раённай жыллёва-камунальнай гаспадаркі ўсё вывозяць на міні-палігоны. Усім зручна, а галоўнае — чыста наўкола.

Адна справа — стварыць аграгарадок, аднак, пэўна, не менш складаная і адказная падтрымка ўсё ў належным стане. Таму добраўпарадкаванне — заўсёды надзвычай актуальная праблема. З пачатку года ў Кухчыцах разабралі 17 «пустых» дамоў, пры магчымасці гэтыя землі імкнуцца ўводзіць у палі севазвароту. У некалькіх

месцах знаходзіліся рэшткі забудовы, — ад «руін» таксама пазбавіліся і плануюць тут у хуткім часе ўзвесці новыя жыллё. Усе намаганні мясцовай улады не прайшлі незаўважанымі. Для наведвання парадку на зямлі дарэчы прыдзецца і міні-трактар, які Кухчыцкі сельсавет атрымаў у рэспубліканскіх «Дажынках» у Рэчыцы. Дарэчы, Людміла Іванейчык была адзінай жанчынай у абласной дэлегацыі на галоўным высковым свяце. Як кажуць, па працы — і пашана.

Мікалай ЛІТВИНАЎ. Фота Марыі ЖЫЛІНСКАЙ. Клецкі раён.

Загачыцца Дома культуры Наталля ВОЙЦІК.

месах знаходзіліся рэшткі забудовы, — ад «руін» таксама пазбавіліся і плануюць тут у хуткім часе ўзвесці новыя жыллё. Усе намаганні мясцовай улады не прайшлі незаўважанымі. Для наведвання парадку на зямлі дарэчы прыдзецца і міні-трактар, які Кухчыцкі сельсавет атрымаў у рэспубліканскіх «Дажынках» у Рэчыцы. Дарэчы, Людміла Іванейчык была адзінай жанчынай у абласной дэлегацыі на галоўным высковым свяце. Як кажуць, па працы — і пашана.

Мікалай ЛІТВИНАЎ. Фота Марыі ЖЫЛІНСКАЙ. Клецкі раён.

Загачыцца Дома культуры Наталля ВОЙЦІК.

ДЗЕНЬ ДЭПУТАТА

наблізіць народных выбарнікаў да выбаршчыкаў

У Бялініцкім раёне вырашылі праводзіць Дзень дэпутата. У першы аўторак кожнага месяца дэпутаты будуць адпраўляцца да сваіх выбаршчыкаў — праводзіць сустрэчы, вырашаць праблемы людзей. У Дзень дэпутата будуць браць удзел і дэпутаты раённага Савета, і ўсіх сельскіх — усяго 133 чалавекі. Гэта за мадавана ў рашэнні сесіі райсавета.

— Мы бярэм прыклад з Мінскай вобласці, а даведацца пра яго нам удалося, дарэчы, праз «Местное самоуправление», — паведаміў старшыня Бялініцкага раённага Савета дэпутатаў Мікалай Гузьяноў. — Зрабіць сістэму лепей, чым хаатычна ездзіць да сваіх выбаршчыкаў. У Дзень дэпутата можна наведваць ветэраны, інваліды і адзіночкі старых. Вырашыць на месцах актуальныя пытанні добраўпарадкавання. Можна арганізаваць сустрэчы: маладыя дэпутаты цяпер робяць гэта ў Дамах культуры ці іншых устаноў, з паведамленнем праз газеты. Карэцыі, мы імкнёмся наблізіць дэпутатаў да сваіх выбаршчыкаў.

Ілона ІВАНОВА.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: САВЕТ РЭСПУБЛІКІ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

ПАЛАТА ПРАДСТАЎНІКОЎ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ,

УСТАНОВА «РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА»

ГРАМАДСКІ САВЕТ:

МАЛАФЕЕЎ А. А., старшыня Пастаяннага камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па рэгіянальнай палітыцы і мясцовому самакіраванню;

САСОНКА М. П., старшыня Пастаяннага камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па рэгіянальнай палітыцы і мясцовому самакіраванню і рэгламенту;

СЯЛІЦКІ В. С., старшыня Гомельскага абласнога Савета дэпутатаў;

СІВАКОЎ В. А., старшыня Аршанскага гарадскога Савета дэпутатаў;

ЯРКОВІЧ В. І., старшыня Крулянскага сельскага Савета Магілёўскай вобласці.

АДКАЗНАЯ ЗА ВЫПУСК: Наталля КАРПЕНКА.

Кантакты тэлефон 292 21 03.

Крайна здароўя

Выпуск

№ 29 (42)

Залішняя вага — праблема для кожнага другога мінчаніна

Больш як 30 тысяч мінчан узялі ўдзел у медыка-асветніцкай акцыі «Тваё здароўе ў тваіх руках», якую правёў Камітэт па ахове здароўя Мінгарвыканкама.

Нагадаем, што на працягу двух дзён у буйных сталічных універмагах, супермаркетах, на рынках, у аптэках, Дамаж былі разгорнуты больш як 70 пунктаў, дзе можна было памераць артарыяльны ціск, рост і вагу. Да таго ж у цэнтральных паліклініках, райвыканкамах і Мінгарвыканкаме працавалі выяўныя брыгады гарадскога эндыкрыналагічнага дыспансэра, якія вызначалі узровень глікеміі.

— Вельмі высокую актыўнасць праявілі падчас акцыі моладзь і людзі сярэдняга ўзросту, — паведаміла журналісту «Звязды» начальнік аддзела спецыялізаванай дапамогі Камітэта па ахове здароўя Мінгарвыканкама Алена Рудкова. — І гэта не можа нас не радаваць, паколькі ўвага і адказнае стаўленне да ўласнага здароўя мінчан дазваляе медыкам працаваць на апераджэнне. 29,5 працэнта ад агульнай колькасці гараджан, што ўзялі ўдзел у акцыі, гэта людзі ва ўзросце ад 18 да 39 гадоў і 44,9 працэнта — ва ўзросце ад 40 да 59 гадоў.

Артарыяльны ціск (АЦ) у 52 працэнтаў удзельнікаў акцыі аказваўся ў норме, а ў 48 працэнтаў — павышаны. Больш як дзве тысячы чалавек упершыню даведаліся падчас акцыі аб сваім павышаным ціску.

У 2084 выпадках (14,5 працэнта ад агульнай колькасці асобаў з павышаным АЦ) узровень артарыяльнага ціску аказваўся небяспечна высокім — людзям патрабавалася неадкладная меддапамо-

га. А ў 16 выпадках была выклікана «хуткая дапамога». Акрамя вымярэння АЦ у кожнага ўдзельніка акцыі вызначаліся індэкс масы цела, збіраўся анамнез па наяўнасці фактараў рызыкі, шкодных звычак і захворванні на цукровы дыябет.

Высветлілася, у прыватнасці, што кожны чацвёрты ўдзельнік акцыі курчыць (14,1 працэнта жанчын і 36,9 працэнта мужчын). Найбольшая колькасць курцоў (29,8 працэнта) знаходзіцца ва ўзросце ад 18 да 39 гадоў. Ва ўзроставай групе 40—59 гадоў курчыць 19,1 працэнта апытаных, а пасля выхаду на пенсію — 11,8 працэнта.

Індэкс масы цела аказваўся ідэальным у 51,1 працэнта жанчын і 46,7 працэнта мужчын. На жаль, але ў кожнага другога ўдзельніка акцыі дадзены паказчык перавышаў норму. Атлусценне першай ступені было выяўлена ў 29,7 працэнта абследаваных (у 17,7 працэнта жанчын і 17,3 працэнта мужчын). Рэзка выражанае атлусценне адзначана ў 4,2 працэнта ўдзельнікаў акцыі (3 працэнта жанчын і 2,5 працэнта мужчын). Увогуле частэй за ўсё перавышэнне вагі сустракаецца ў старэйшай узроставай групе: так, сярод асобаў ва ўзросце за 60 гадоў ад залішняй вагі цела церпяць 60,5 працэнта.

Падчас акцыі было праведзена 887 даследаванняў узроўню глюкозы ў крыві. У 10 выпадках упершыню былі выяўлены цукровы дыябет. 122 чалавекі з павышаным узроўнем глюкозы былі накіраваны на даабследаванне. Да тэрапеўта атрымалі накіраванне 3490 удзельнікаў акцыі і 861 — да кардыёлага.

Надзя НІКАЛАЕВА.

Састарэлым людзям патрабуецца спецыялізаванае медыцынскае суправаджэнне

Як паведамілі журналісту «Звязды» ў Міністэрстве аховы здароўя, каб палепшыць медыцынскую дапамогу людзям састарэлага ўзросту, сёння ў Беларусі арганізуецца Рэспубліканскі навукова-метадычны цэнтр па пытаннях медыцынскага забеспячэння ветэранаў вайны і асобаў састарэлага ўзросту. Міркуецца, што цэнтр будзе дзейнічаць на базе Рэспубліканскага клінічнага шпітала інвалідаў Вялікай Айчыннай вайны імя П.М. Машэрава.

Зараз у краіне функцыянуюць сем герыятрычных цэнтраў і 179 герыятрычных кабінетаў. Акрамя таго ва ўсіх арганізацыях аховы здароўя створаны «школы трэцяга ўзросту», дзе састарэлыя людзі могуць атрымаць інфармацыю аб прафілактыцы і лячэнні сваіх захворванняў і пранасультавацца са спецыялістамі.

На 1 ліпеня на ўліку ў арганізацыях аховы здароўя знаходзіліся 1 717 786 чалавек састарэлага ўзросту. Жанчыны складаюць пераважную іх колькасць — 65,7 працэнта. Згодна з рэкамендацыямі Міністэрства аховы здароўя ўсё насельніцтва ва ўзросце за 60 гадоў штогод аглядаецца ўрачамі-тэрапеўтамі, а пры неабходнасці да агляду прыцягаюцца і «вузкія» спецыялісты. Толькі за першае паўгоддзе гэтага года такія агляды прайшлі 1 млн 361 тысяча чалавек, што складае 79,2 працэнта ад агульнай колькасці. Адзінока грамадзяне праходзяць медыцынскія агляды кожны квар-

тал. Сёлета медыцынскімі аглядамі было ахопена 99,7 працэнта адзіночых старых.

Важная роля ў аказанні медыка-сацыяльнай дапамогі асобам састарэлага ўзросту адоўдзіцца медыцынскімі персаналам. На 1 ліпеня ў краіне функцыянавалі 107 бальніц сястрынскага догляду, разлічаныя на 2540 ложкаў. Яшчэ 210 ложкаў сястрынскага догляду дзейнічаюць на базе іншых арганізацый аховы здароўя. Але з улікам агульнага старэння насельніцтва Беларусі патрэба ў медыка-сацыяльнай дапамозе ў бліжэйшым часе будзе ўзрастаць, таму стала больш ложкаў сястрынскага догляду. Для прыкладу, сёлета зноў адкрыта адна бальніца сястрынскага догляду на 20 ложкаў у Віцебскай вобласці і дадаткова павялічана колькасць ложкаў сястрынскага догляду ў Брэскай і Магілёўскай абласцях.

Акрамя таго, для лячэння людзей састарэлага ўзросту шырока выкарыстоўваюцца стאцыянара-замышчальныя тэхналогіі — дзённыя стацыянары і стацыянары дома. Толькі за шэсць месяцаў гэтага года ў дзённых стацыянарах лячэнне атрымалі больш за 83 тысячы пацыентаў ва ўзросце за 60 гадоў, і 30,6 тысячы чалавек — у «хатніх» стацыянарах. Для харчінных хворых пацыентаў у арганізацыях аховы здароўя (акрамя стацыяў) выдзелена 700 медыка-сацыяльных ложкаў, на якіх сёлета атрымалі дапамогу 3639 чалавек.

Надзя НІКАЛАЕВА.

На тэму дня

АСЦЯРОЖНА — АНГІНА!

Рэдка які чалавек не хварэў на ангіну. Захворванне гэта не лічыцца цяжкім. І сапраўды, у большасці выпадкаў яно праходзіць без наступстваў. Між тым, каб ангіна не пераўтварылася ў складаную хворобу, яна павінна быць услабленай з боку сэрца і суставаў (рэўматызм), запаленне ныр'я (піеланефрыт). Акрамя таго, за міндалінай можа ўтварыцца гнайнік (паратанзілярны абсцэс). У выніку павелічэння гнайніку, у запаленых выпадках, звужэнне прасвету глоткі можа прывесці да цяжкасці і нават спынення дыхання — гэта вельмі небяспечна. Аднак значна частэй адзначаецца пераход вострага запалення міндалін у хронічнае, што прыносіць хворым нямаля непрыемнасцяў.

Ангіна (другая назва — танзіліт) — інфекцыйнае захворванне, якое характарызуецца запаленым пашкоджаннем паднябенных міндалін, так званых гландуў, якія размешчаны ў глотцы па абодва бакі ад язькіца і мяккага паднябення. Гланды патрэбныя нам для таго, каб нейтралізаваць інфекцыю, якая трапляе ў арганізм з ежай, вадой і паветрам. Гэта першы абарончы бар'ер нашай імуннай сістэмы. Аднак калі шкодных бактэрый вельмі шмат, а арганізм аслаблены, то гланды не спраўляюцца са сваёй функцыяй, запалююцца, набухаюць, набываюць ярка-чырвоны колер... і пачынаюцца ангіна.

На ангіну хварэюць усе: і малыя, і старыя. Але найбольш успрымальныя да яе дзеці і падлеткі.

Для таго каб чалавек захварэў, у яго арганізм абавязкова павінен трапіць узбуджальнік інфекцыі. Выклікае ангіну можа цэлая армія хваробавотворных мікраарганізмаў: бактэрый, вірусаў і грыбкаў, але частэй за ўсё прычынай хваробы становіцца бета-гемалітычны стрэптакок групы А.

Інфекцыя можа патрапіць звонку і знутры. У першым выпадку яе крывіцаў з'яўляецца хворы чалавек. Калі ён кашляе

або чхае, бактэрыі разлятаюцца і інфіцыруюць здаровых людзей. Заразіцца можна не толькі значна хадзячы пачоб з хворым, але і праз агульны посуд, бялізну, ручнікі. Унутраная крыніца ангіны — ачагі застарэлай інфекцыі: карыес, пашкоджаныя дзясны, хронічны насмарк. Развіццю ангіны таксама садзейнічаюць пераахладжэнне або перагрэванне, запаленая атмасфера, зніжэнне імунітату, механічныя траўмы міндалін, курэнне.

Звычайна ангіна пачынаецца раптоўна. Хворы адчувае недамаганне, цяжар у галаве, боль пры глытанні, горла сухое і ішымыць. Здаецца, што горла «вузкі-лася», цяжка не толькі есці цвёрдую ежу, але і глытаць вадкасць. (Адсюль і пайшла назва «ангіна» (лац. «angus» ў перакладзе азначае «ціскаць, душыць».) Павышаецца тэмпература, асабліва высокая яна ў дзятэй (да 38—40 градусаў). Лімфатычныя вузлы шы станавяцца бальчымі і павялічваюцца. Калі ўзяць лютэроў і зазірнуць сабе ў рот, можна ўбачыць, што міндаліны пачырванелі і павялічыліся. Пры гнойнай ангіне яны пакрытыя жаўтаватымі пухірачкамі. Захворванне доўжыцца 7—10 дзён. Калі не

ўзнікае ніякіх ускладненняў, хвароба мінае, хоць яшчэ некаторы час можа захоўвацца агульная слабасць і павышаная стомленасць.

Зразумела, каб пазбегнуць ускладненняў, трэба дакладна выконваць прадпісанні ўрача. Строга абавязковы пры лячэнні ангіны пасцельны рэжым. Паколькі ангіна — хвароба інфекцыйнай, хворага лепш змясціць у ізаляваны пакой, выдзеліць яму асобны посуд, ручнікі. Вялікую ўвагу варта ўдзяляць харчаванню хворага. Ежа павінна быць разнастайнай, багатай на вітаміны. Рэкамендуецца бульён, вадкая каша, парывы катлеты, кісялі, варта пазбягаць вострых, салёных і кіслых страў, якія раздражняюць слізістую глотку. Хворым раіцца ўжываць больш цёплай вадкасці, якая не толькі выводзіць інфекцыю з арганізма, але і сарвае горла. Асабліва карысныя шчолачныя напоі — зялёны або травяны чай,

У мінулую суботу той, хто трапіў на возера ля вёскі Альхоўка, мог назіраць за «асабліваасцямі астравецкай рыбалкі». Тут праводзілася штогадовае першынства раёна па рыбнай лоўлі спінінгам.

З раніцы надвор'е «шпталі»: вольнае сонейка зусім па-летняму сарвала рыбакоў, якія сабраліся на возеры, і тых, хто прыйшоў «пахварэць». Рыбакі былі ўпэўнены, што клёў будзе. А ў гэты час судзілі працаралі шкельцы бінокла, каб уважліва сачыць за тым, ці не будзе парушэння ў саборніцтвах. Дарэчы, правілы правядзення былі складзены так, каб пры падвяжэнні вынікаў каму-небудзь «не падгрызалі» дадатковыя фактары, акрамя ўмення лавіць рыбу...

Рыбачыць можна было толькі з лодкі на адлегласці не менш за 30 метраў адзін ад аднаго. Можна было мяняць месца лоў-

лі і карыстацца рознымі спінінгамі. Не дазвалялася лавіць рыбу на прыманкі жывёльнага і расліннага паходжання. Не залічвалася рыба меншая за 15 сантыметраў — яе выпускалі назад у ваду. Перамагаў той, хто злавіў больш рыбы ў пераліку на вагу.

У 11.00 судзілі далі свісток аб пачатку саборніцтваў. «Экіпажы» рыбакоў — максімум у якіх было тры чалавекі — занялі пазіцыі. Каб хлопцы не «хімічылі», іх кантраляваў і сам паралельна ўдзельнічаў ініцыятар правядзення першынства Ян Петкун з Літвы.

У першы палове аведзены на рыбалку пці гадзін рэдкі «трафей» насяджравалі рыбакоў — а дзе ж клёў? На дапамогу рыбакам прыйшоў дробненны дождж, пасля якога пачалася сапраўдная рыбалка. Ужо праз нейкі дзясатка хвілін шупчак за шупчаком трапіталі ў рыбакіх лодках. І не абыйка, а ладныя...

У 16.00 прагучаў «адбой». Рыбакі пачалі ўлоў да судзіць. Галоўны судзіць і адзін з арганізатараў саборніцтва — начальнік аддзела фізкультуры, спорту і турызму райвыканкама Сяргей Шэін і астатнія рэферы мараюць даўжыню і ўзважваюць рыбку на электронных вагах. Вынік рыбалкі: часцей за ўсё трапляў на кручок шупчак.

Аляксандр СЯНЮЦЬ.
Фота Аляксандра ПОУХА.

Курс — на выпуск «здоровых» прадуктаў

«Здаровае харчаванне ўяўляе сабой суму трох раўназначных складніках — гэта эканамічны магчымасці, плюс асарцімент якасных і бяспечных прадуктаў харчавання, плюс адукаванасць насельніцтва ў пытаннях харчавання», — лічыць загадчыца аддзялення гігіены харчавання Рэспубліканскага цэнтры гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя Анжэла Скуруновіч.

На працягу некалькі апошніх гадоў Міністэрствам аховы здароўя праводзіцца выбарчае вывучэнне фактычнага харчавання дарослага і дзіцячага насельніцтва Беларусі. Для больш аб'ектыўнай ацэнкі даследаванні праводзяцца ў два сезонныя перыяды: летне-восенні і зімова-вясновы.

Паводле слоў Анжэлы Скуруновіч, у рацыёнах абследаваных груп насельніцтва шырока распаўсюджаны дэфіцыт тлушчарастваральных вітамінаў (Д, А), водарастваральных вітамінаў (В, В₂), а таксама фоліевыя кіслы. Дэфіцытнымі ў рацыёне застаюцца таксама кальцый, жалеза, ёд, фтор, селен і цынк. Людзям старага ўзросту дэфіцыт кальцыю лагражае развіццём астэапарозу і павышанай ломкасцю касцей, — патлумачыла спецыяліст. — Дэфіцыт ёду ў цяжарных жанчын і немаўлят суправаджаецца развіццём анеміі. А дэфіцыт ёду ў дзяцей у перыяд інтэнсіўнага развіцця цэнтральнай нервовай сістэмы прыводзіць да страты істотнай часткі інтэлектуальных здольнасцяў».

Для вырашэння дадзеных праблем у Беларусі на працягу многіх гадоў праводзіцца работа па карэкцыі парушэнняў у стане харчавання. Адзін з найбольш эфектыўных спосабаў карэкцыі — уключэнне ў рацыён харчавання прадуктаў масавага спажывання, узбагачаных дэфіцытнымі мікраэлементамі. Так, напрыклад, беларускія прадпрыемствы харчовай прамысловасці за апошні час значна пашырылі асарцімент прадуктаў, узбагачаных вітамінамі і мінеральнымі рэчывамі, з паніжэннем утрыманнем тлушчаў і цукру. Прадуктаў лячэбна-прафілактычнага і дыетычнага прызначэння. Прадпрыемствы па перапрацоўцы малака выпускаюць сёння цэлы спектр малачна-кіслых прадуктаў, узбагачаных лактулозай, біфідабактэрыямі, ацыдафільнымі бактэрыямі, кальціем, ёдам, комплексам з 12 вітамінаў. Прадпрыемствы па вытворчасці хлебабулочных вырабаў распрацавалі карысныя гатункі хлеба з зерневымі дабаўкамі, узбагачаным жалезам, вітамінам С і фоліевай кіслотай, гатункі хлеба з прарошчаным зернем пшаніцы, клятчаткай і г.д. Прадпрыемствы безалкагольнай прамысловасці — напкіты, узбагачаныя лекцінам, вітамінамі С, РР, групы В і мікрэлементамі.

Значныя поспехі былі дасягнутыя і ў ліквідацыі ёднага дэфіцыту. У гэтым выпадку стаўка была зроблена на ёдваную соль. Даказана, што пры спажыванні 5—6 грамаў ёдванай солі штодня чалавек атрымлівае колькасць ёду, дастатковую для пакрыцця сутачнай нормы (100—200 мкг). Да таго ж гэта абсалютна даступны для ўсіх прадукт, і ёдванне солі істотна на яе кошт не ўплывае. А з 2001 года, паводле рашэння беларускага ўрада, усе суб'екты гаспадарання незалежна ад формы ўласнасці перайшлі пры вытворчасці прадуктаў на выкарыстанне толькі ёдванай солі. Вытворчэнне было зроблена для перапрацоўкі морепрадуктаў і акіянічнай рыбы, у якіх ёд прысутнічае ў дастатковай колькасці.

Надзя НІКАЛАЕВА.

Інфарм-укол Не супраць я капусткі, не супраць памідоркі

Кожны від агародніна валодае пэўнымі карчымі вартасцямі, і той, хто абмяжоўвае іх у сваім рацыёне, свядома скарачае сабе жыццё.

ПАМІДОРЫ. Утрымліваюць калій (карысны для сэрца, спрыяе вывадзенню лішніх вадкасцяў з арганізма), магній (дапамагае цэлу адаптавацца да холаду), жалеза (рэкамэндуецца пры анеміі), цынк (неабходны для росту клетак скуры, валасоў і загойвання ран), кальцый (умацоўвае коскі), фосфар (бярэ ўдзел у абменных працэсах). Хром спрыяе хуткаму насычэнню і папярэджае прыступы голаду. Таматы ўтрымліваюць вялікую колькасць арганічных кіслот, неабходных нашаму арганізму для нармальнай работы. Яны ўтрымліваюць вітаміны групы В — В₁, В₂, В₃, В₆, В₉, вітамін Е, але найбольш у іх вітаміну С. 100 грамаў спелых памідораў на чвэрць пакрываюць сутачную патрэбу ў ім дарослага чалавека. Даследаванні паказалі, што ў памідорах утрымліваецца ў асноўным яблычана і лімонная кіслота, а шкоднай шчаўвай у 8 разоў менш, чым у бураках ці бульбе. Чырвоны колер памідору надае лікапін — арганічнае злучэнне, якое з'яўляецца антыаксідантам і змагачае са свабоднымі радыкаламі нават лепш за вітаміны С і Е. Лікапін добра засвойваецца разам з раслінным тлушчам, а менавіта з алеем. Амерыканскія даследчыкі ўстанавілі, што падчас варкі колькасць лікапіну павялічваецца: за 15 хвілін варкі ў 1,5 разоў. Ёсць у памідорах і сератанін, які называюць гармонам шчасця, і цірамін — арганічнае злучэнне, якое ператвараецца ў сератанін ужо ў арганізме. Дзякуючы гэтаму, памідор можна лічыць антыдэпрэсантам. Як дыетычны прадукт памідоры прызначаюць пры захворваннях абмену рэчываў, асабліва водна-солевага абмену, сардэчна-сасудзістых хваробах і расстройствах дзейнасці страўнікава-кішачнага тракта. Эфектыўнае прымяненне пры іхнахопе вітаміну А.

КАПУСТА. Белакачаная капуста крыху суступае па сваёй харчовай каштоўнасці іншым сваям «сёстрам». Сыртва бялку, напрыклад, у ёй амаль удвая менш, чым у сваякоўскай ці цвятнай. У 100 г белакачанай капусты ўтрымліваецца каля 30 мг вітаміну С, цвятнай — 60, а ў брусельскай — звыш 100 мг. Відавочна, ёсць сэнс ужываць самую розныя віды капусты. Цвятная, напрыклад, добра засвойваецца, вылучаюцца значным утрыманнем многіх вітамінаў, бялку, амінакіслот і мінеральных соляў. Па ўтрыманні вітамінаў кальбера не суступае апельсінам і мандарынам, а яблыкам — па сваявільнасці. Усе віды капусты паказаны хворым пры парушэннях стрававання, хваробах печыні і селязёнкі. Клятчатка паляпшае матарную дзейнасць кішчэніка. Варка і гарачае кансерваванае паніжаюць лячэбныя вартасці капустага соку.

БУЛЬБА. У бульбе ёсць вітамін С, вітаміны групы В, і ў 2 разы больш, чым у іншай агародніне і садавіне, калію. Солі калію ўзмацняюць дзейнасць ныр'я і спрыяюць вывадзенню з арганізма іншых соляў. У паверхневых слаях клубняў, асабліва ў тых, што пазелянелі і прараслі, назіраюцца атрутнае рэчыва — саланін. Падчас варкі ачышчанага бульбыні саланін пераходзіць у ваду, а неачышчанага — часткова застаецца ў клубні. Прадукт, які ўтрымлівае вялікую колькасць саланіну, можа выклікаць атручэнне.

БУРАКІ. Багатыя на жалеза, кобальт, марганец, медзь, цынк. Некаторыя з гэтых мікрэлементаў уваходзяць у склад ферментаў, якія рэгулююць кротоварэнне. У 100 г буракі ўтрымліваецца 10 мг вітаміну С, а таксама вітаміны В, В₂, РР, клятчатка і арганічныя кіслоты. У бурках больш, чым у яблыках і моркве, лекцінавых рэчываў, якія падаўляюць дзейнасць кішчэніка бактэрый. У іх утрымліваецца бетанін, які паляпшае работу печыні і бярэ ўдзел у рэгуляцыі халестэрынавага абмену. У народнай медыцыне буркі выкарыстоўваюць для падняцця гемоглабіну крыві ў спалучэнні з морквай і чорнай радзькай. Свежы бурачны сок і вараныя буракі лічацца добрым паслабляльным сродкам. Вараныя буракі рэкамэндуецца пры атэрасклерозе, гіпертанічнай хваробе, хваробе печыні і ныр'я, захворваннях кішчэніка.

МОРКВА. Крыніца каратыну, які ў арганізме чалавека пераходзіць у вітамін А. Па ўтрыманні каратыну морква крыху суступае салодкаму перцу. Дастаткова 100 г морквы, каб забеспячыць сутачную патрэбу дарослага чалавека ў гэтым вітаміне. Морква ўтрымлівае вітаміны В1, В2, С, РР, К, В9. Наяўнасць вялікай колькасці клятчаткі робіць моркву карыснай для нармальнай дзейнасці стрававальных органаў.

АГУРОК. Утрымлівае да 97 працэнтаў вады і значную колькасць бялкоў, тлушчаў, вугляводаў. Вітаміну С утрымліваецца да 8 мг у 100 г. Агурок добра нейтралізуе кіслотнае злучэнні ў арганізме чалавека, а таксама з'яўляецца крыніцай ёду, прычым такіх яго злучэнняў, якія лёгка засвойваюцца.

На жаль, на віцебскіх базарах, тым больш у крамах нельга знайсці ягады бружмелю. Пры гэтым вялікі попыт на бружмель павялічваецца ў бліжкім і далёкім замежжы. Шкада, што карысныя ягады, з дапамогай якіх можна значна паправіць здароўе, у нас пакуль яшчэ ў дэфіцыце. Спадзяёмся, што толькі пакуль.

Бадай, самы першы на Віцебшчыне, а мо і ў краіне «прыватнік», што ў свой час пачаў вырошчваць на сваім зямельным участку бружмель — гэта жыхар Віцебскага раёна, ветэран Вялікай Айчыннай вайны Віктар Цярэчанка. Ён займаецца бружмелем яшчэ з 1990-х. Зусім выпадкова падчас службовай камандзіроўкі мы з ім закрулілі «дачную тэму». Я вось мне паказваюць кустоўе пакуль яшчэ не вельмі распаўсюджанай расліны.

Мой суразмоўца, якому ўжо за 80, успомніў, што каб атрымаць насенне бружмелю, зрабіў запыт у савецкую акадэмію навук. І даволі хутка вучоная дадасла ў далёкую беларускую вёску насенне.

Энтузіясты яшчэ называюць бружмель ягадай для лянвальных дачнікаў. Клопату асабліва не патрабуе. Вырасціць ягаду лёгка.

У прыватнасці, сібірскае бружмель можа расці не ў самых лепшых умовах: кустоўе не баіцца марозу да мінус 50 градусаў, і кветкі не гінуць пры мінусовай тэмпературы. Ды і тыповых распаўсюджаных раслінных хвароб бружмель асабліва не баіцца. Наогул, у прыродзе існуе каля 150 відаў бружмелю. Вядомыя бружмель альпійскі, Альберта (з горных раёнаў Сярэдняй Азіі), амерыканскі, бліскучы (з захаднага Кітая), залішчы, Каралькова (вельмі падабаецца такая расліна пчолам), татарскі і г.д.

пае апельсінам і мандарынам, а яблыкам — па сваявільнасці. Усе віды капусты паказаны хворым пры парушэннях стрававання, хваробах печыні і селязёнкі. Клятчатка паляпшае матарную дзейнасць кішчэніка. Варка і гарачае кансерваванае паніжаюць лячэбныя вартасці капустага соку.

БУЛЬБА. У бульбе ёсць вітамін С, вітаміны групы В, і ў 2 разы больш, чым у іншай агародніне і садавіне, калію. Солі калію ўзмацняюць дзейнасць ныр'я і спрыяюць вывадзенню з арганізма іншых соляў. У паверхневых слаях клубняў, асабліва ў тых, што пазелянелі і прараслі, назіраюцца атрутнае рэчыва — саланін. Падчас варкі ачышчанага бульбыні саланін пераходзіць у ваду, а неачышчанага — часткова застаецца ў клубні. Прадукт, які ўтрымлівае вялікую колькасць саланіну, можа выклікаць атручэнне.

БУРАКІ. Багатыя на жалеза, кобальт, марганец, медзь, цынк. Некаторыя з гэтых мікрэлементаў уваходзяць у склад ферментаў, якія рэгулююць кротоварэнне. У 100 г буракі ўтрымліваецца 10 мг вітаміну С, а таксама вітаміны В, В₂, РР, клятчатка і арганічныя кіслоты. У бурках больш, чым у яблыках і моркве, лекцінавых рэчываў, якія падаўляюць дзейнасць кішчэніка бактэрый. У іх утрымліваецца бетанін, які паляпшае работу печыні і бярэ ўдзел у рэгуляцыі халестэрынавага абмену. У народнай медыцыне буркі выкарыстоўваюць для падняцця гемоглабіну крыві ў спалучэнні з морквай і чорнай радзькай. Свежы бурачны сок і вараныя буракі лічацца добрым паслабляльным сродкам. Вараныя буракі рэкамэндуецца пры атэрасклерозе, гіпертанічнай хваробе, хваробе печыні і ныр'я, захворваннях кішчэніка.

МОРКВА. Крыніца каратыну, які ў арганізме чалавека пераходзіць у вітамін А. Па ўтрыманні каратыну морква крыху суступае салодкаму перцу. Дастаткова 100 г морквы, каб забеспячыць сутачную патрэбу дарослага чалавека ў гэтым вітаміне. Морква ўтрымлівае вітаміны В1, В2, С, РР, К, В9. Наяўнасць вялікай колькасці клятчаткі робіць моркву карыснай для нармальнай дзейнасці стрававальных органаў.

АГУРОК. Утрымлівае да 97 працэнтаў вады і значную колькасць бялкоў, тлушчаў, вугляводаў. Вітаміну С утрымліваецца да 8 мг у 100 г. Агурок добра нейтралізуе кіслотнае злучэнні ў арганізме чалавека, а таксама з'яўляецца крыніцай ёду, прычым такіх яго злучэнняў, якія лёгка засвой

Жыюандоля

Выпуск № 10 (15).

«Мікалай Чаргінец — чалавек, з якім можна смела ісці ў разведку»

17 кастрычніка 70-гадовы юбілей адзначае Мікалай Чаргінец — старшыня Саюза пісьменнікаў Беларусі, старшыня пастаяннай Камісіі па міжнародных справах і нацыянальнай бяспецы Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі, генерал-лейтэнант, кандыдат юрыдычных навук...

У Мікалая Іванавіча шмат тытулаў, званняў, узнагарод (8 ордэнаў і 30 медалёў). Ён аўтар больш як 40 мастацкіх твораў, некалькіх сцэнарыйў мастацкіх кінафільмаў і спектакляў, а таксама аўтар больш як 50 навуковых прац... Не ўсе ведаюць, што за разнапланавы дадзеныя ў галіне культуры і навукі ў 1998 годзе Мікалай Чаргінец унесены ў Кнігу рэкордаў Гінеса, а ў 2005 годзе ўдастоены звання «Міжнародны професіянал 2005 года» — яно прысуджаецца Міжнародным біяграфічным цэнтрам у Кембрыджы (Англія).

Напярэдадні юбілею Мікалая Чаргінца мы звярнуліся да яго калегі і папчэнікаў з просьбай расказаць пра творчыя падходы да жыцця і жыццё ў творчасці гэтага неардынарнага чалавека.

Анатоль СУЛЬЯНІЎ, заслужаны работнік культуры Рэспублікі Беларусь, пісьменнік, генерал-майор авіяцыі:

Я пазнаёміўся з Мікалаем Іванавічам Чаргіным даўно, 30 гадоў таму. Прычым пазнаёміў мяне Васіль Уладзіміравіч Быкаў. У той час ён пераязджаў з Гродна ў Мінск, мы дапамагалі яму расставіць мэбле... Мікалай Іванавіч дапамог яму і з некаторымі гаспадарчымі пытаннямі, прапайскай і г.д. У Быкава мы з ім упершыню ўбачыліся, і воль ўжо на працягу многіх гадоў крочым адным шляхам. Ён выдае кніжкі, шмат друкуецца і ў Беларусі, і ў расійскіх выдавецтвах. Я бачу ў ім чалавека, безумоўна, таленавітага. Без таленту добрую кнігу не напішаць. Прычым я не амаатар крымінальнай літаратуры, асабліва ў сучасным выкладанні, але кнігі Чаргінца з задавальненнем чытаў — і зараз яны стаць на майей кніжнай паліцы, часам іх перагортаваю. Таму што ён не выдумляе (які зараз робяць Данцова, Марыніна, іншыя дамы, якія стараюцца быць «філасофамі быту») — у Чаргінца ўсё ад жыцця. Чытаеш і думаеш: так, мабыць, і было — перастраўка, пагоні, напружана абстаноўка... Ён умее так расставіць сюжэтныя акцэнты, што адравацца ад яго твораў цяжка. Хоць, паўтараю, крымінальна-дэтэктыўную літаратуру не люблю, але яго кнігі я чытаў амаль усе.

Асабліва мне спадабаўся роман Мікалая Чаргінца «Сыны» — сур'ёзны мастацкі твор. Гэта кніга, звязаная з афганскай вайной, чачэнскай вайной, была настолькі сучаснай: мала прыводзілі сваіх сыноў на вайну. Не ўсе сыны вярталіся, некаторыя вярталіся «грозам 2000...». Мікалай Іванавіч заўважаў, як у грамадстве ўзнік інтарэс да праблемы маці. Мірны час, здаецца, вялікай вайны няма, а матулі пакутуюць, бо іх дзеці ідуць на вайну і не ўсе вяртаюцца.

Мікалай Іванавіч — майстар закручкі сюжэт, прычым грунтоўчыя не на «віртуальных», выдуманых падзеях. І гэты сюжэт вылікае вялікую цікавасць. Як і ў кожнага пісьменніка, не усё ў Мікалая Іванавіча роўна. Адна з кніг, на мой погляд, не вельмі удалася — тым не менш яна выдалася, яе чыталі.

Хачу адзначыць яшчэ адну адметную станаўчую рысу пісьменніка Мікалая Чаргінца: ён працаголік. Ён піша кнігі, выступае ў якасці кансультанта і аўтара сцэнарыяў кінафільмаў, вядзе на тэлебачанні праграмы, прысвечаныя пісьменнікам і літаратурнай творчасці, — і робіць гэта таленавіта, па-майстэрску.

Мікалай Чаргінец — надзвычай добры сем'янін. Дачка, сын, унукі... Ён вельмі любіць і паважае сваю жонку Надзею Іванаву. Прыемна глядзець на гэту пару, калі сустракаемася дзесяці ў тэатры, на канцэртах ці на банкетам... Жонка была з Мікалаем Іванавічам, калі ён выкаваў інтэрнацыянальны аб'явазач у Афганістан. Кантузія і раненне Чаргінца — гэта было на яе вачах... Ён не бярэ саму вайну — іншыя будуць даваць ацэнкі і выношываць, — але Чаргінец паехаў туды ў якасці кансультанта міністра ўнутраных спраў, аднак удзельнічаў у баявых аперацыях... У сутраку саветнікаў, якія сядзелі ў Кабуле і адтуль — ні на крок! А Мікалай Іванавіч выходзіў на баявыя аперацыі ў барачы з бандытызмам, выконваў вельмі адказныя заданні. Ён быў бы гэтага не рабіць, але паколькі ён чалавек сумленны, то ведаў: калі будзе толькі сядзець у канторы-канцэпцыі і пісаць справаздачы пра тое, якія ён выкаваў парадкі... Але ж зусім іншае — вучыць маладых афганскіх калег мільзісекундаў, паліцэйскай справе непасрэдна пры правядзенні аперацыі ў час барачы з бандытызмам...

З Мікалаем Іванавічам вельмі цікава гутарыць. Ён напаяў мяне мою душой, маю свядомасць пэўным бачаннем. Я прыслухоўваўся да яго меркавання па тых ці іншых палітычных падзеях.

Гэта чалавек «порядочны». Як гавораць у пяхоте (хоць я сам лётчык): «З ім можна смела ісці ў разведку!».

Уладзімір КАРЫЗНА, паэт, сааўтар Дзяржаўнага Гімна Рэспублікі Беларусь:

— Імя Мікалая Іванавіча Чаргінца надзвычай папулярнае. Яго слова спакойнае, шіха, удумлівае, поўнае дамінантнай мудрасці; яно дае надзею, дорыць пачыночнае святло радасці, хрысціць упэўненасцю. Жыццё шчаслівага чалавека складаецца з учынкаў, Учынк — гэта крокі, без якіх няма сапраўднай любові да роднай зямлі, да Бацькаўшчыны. Крокі — гэта падзвігі...

Мікалай Іванавіч вельмі выдатны пісьменнік. «Чытабельны», своеасаблівы. Ён аўтар дэтэктыўных твораў, поўных ашапаленняў калізей і страцы. Я памяню яго апошні «Трыюмфальная служба», «Фінал Краба», «Загад № 1», раманы «Вам — заданне», «Тайна Чорных Гор», «Сыны»... Есць і новыя творы гэтага саліднага, важкага жанру.

Надаўна — я кажаў бы перамогаю — прайшоў па тэлебачанні серыял па творах Мікалая Чаргінца. З нечарпярнім чакаццем працяг серыяла, які застаўся не толькі ў сэрцах, але і ў свядомасці шматлікіх тэлеглядачоў.

Есць у Мікалая Іванавіча надзвычай прыкметны, асаблівы дар Божы. Ён крануўся нас нават не тады, калі мы зачыталіся яго творами, а калі гэтых твораў яшчэ не было, яны толькі высплывалі. Калі майстар спорту Мікалай Чаргінец быў вядомым футбалістам, членам мінскай футбольнай каманды майстару «Спартак», калі працаваў у крымінальным вышукі, у тым ліку начальнікам упраўлення крымінальнага вышукі Міністэрства ўнутраных спраў БССР, удзельнічаў у баявых аперацыях у Афганістане, быў паранены... Вось яны, крокі, гераізм. Крокі мужнасці. Крокі жыцця. Сучасныя крокі... Усё гэта дае нам не многіх, а толькі выбраным, верным сынам Айчыны.

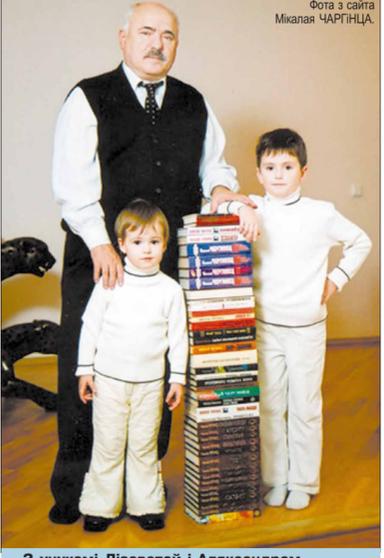
Адціць сабе зоркай

Зрабіць гэта даволі проста — трэба толькі быць падобным знешне да кагосьці з вядомых людзей. Двойнікаў «зорак» актыўна шукае праграма Першага канала «Добрыя раніцы, Беларусь!» — а самыя яркія з іх стануць удзельнікамі навагодняга выпуску.

Да 30 лістапада кожны, хто лямчэ сябе падобным да кагосьці з вядомых персон, можа паўдзельнічаць у конкурсе. Дзеся гэтага трэба даслаць на адрас праграмы — 220807, г. Мінск, вул. Макавічка, 9, «Добрыя раніцы, Беларусь!» (з паметкай «Конкурс двойнікаў») або на e-mail: itro@tvr.by фота і ліст з расказам аб сабе.

Фота канкурсантаў і замалёўкі аб іх будучы рэгулярна паказвацца ў ранішнім эфіры. Фінал конкурсу заплянаваны на снежань — адрас праграмы ў адрас ацэньваць двойнікаў, дзе журы з вядомых асобаў, і магчымым, камусці з іх удадзюцца «з сабой».

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

З унікамі Лізаветай і Аляксандрам.

Мікалаю Чаргінец — 70. Шчыра абдымаю вас, Мікалай Іванавіч, і жадаю, каб радар вашага сэрца здаў доўга ўлоўліваў страці-мардасці веку; каб халала сілы і ў хаце, і ў сенаці; каб Саюз пісьменнікаў Беларусі, які вы стварылі і які ўпэўнена ўзначальваеце, і надалей быў добрым сібрам нашага народа!

Здраўоў вам і шчаслівага позірку любімай жанчыны!

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ, дырэктар выдавецкай установы «Літаратура і Мастацтва»:

Літаратурна і грамадская, палітычная руліваць Мікалая Іванавіча Чаргінца не можа не ўраджаць. Па першае, ва ўсіх яго ініцыятывах — як літаратурных, так і грамадскіх — павагу вылікае паслядоўнасць, трываласць меркаванняў. Па-другое, будучы здольным да прамога выказвання сваіх поглядаў, Мікалай Іванавіч выяўляе сябе і як чалавек памыркоўны, схільны да дыскусій і дыялогу. Сёння працэс простага, а можа быць так і заўсёды было, калі шведскаму прыкываюцца шведскадэбасці і ўзграбнасці разглядаць жыццё ў розных праявах. У Чаргінца якраз — сапраўды шведскае, выбудавана на разважлівасці і разумнай прыношывасці. Прычым гэта датычыцца не толькі палітычных выказванняў, публіцыстычнага, завостранага меркавання, але і літаратурнага і мастацкага вопыту Мікалая Іванавіча. Ведаючы шматбабжае, шматграннае жыццё ў самых розных яго праявах, празаік шукае гаўлоўную ісціну існавання ў Сувецце, імякнеца даказаць чытачу, што выбар грамадскага развіцця, гаўлоўнае гуманістычнае каштоўнасці — у сацыяльнай справядлівасці, у маральнай трываласці. Імякнеца засяргачы чалавека ад самападману і залішняй увагі да каштоўнасцяў матэрыяльнага плана. Памылковае ўражанне складаецца тых, хто адносіць напісанае Чаргіным выключна да дэтэктываў. Якім ж могуць быць дэтэктывамі яго раманы пра Афганістан? Хіба да дэтэктываў можна аднесці прозу, дзе ідзе гаворка пра заганы свецтаўладдвання, іспірыраванага нашчэрпым палітыкамі?..

Сутыкаючыся з Мікалаем Іванавічам па працы ў Саюзе пісьменнікаў Беларусі, яшчэ раз пераканавалася ў высокай асабістай адказнасці гэтага мастака слова. Ніколі ён не адмажнецца ад справы, якая магла б некаму на першы погляд паказвацца драбязю. Зольны арганізатар, таленавіты адміністратар, ён умее спалучыць у сваім створдзеным жыцці многія клопаты, вяртаючы іх прыношчы карысць і пісьменніцкай грамадзе, і нашай Айчыне ўвогуле.

Сяргей ТРАХІМЭНАК, пісьменнік, дырэктар навукова-даследчага інстытута тэорыі і практыкі дзяржаўнага кіравання, доктар юрыдычных навук, прафесар:

— Мікалай Чаргінца я ўпершыню ўбачыў у 1990 годзе, калі прыехаў у Беларусь: адбылася сустрэча пісьменніка з чытачамі ў Доме дружбы і культурных сувязяў. Потым ужо мы пазнаёміліся асабіста. І першае ўражанне было вельмі прыхільным, спрыяльным. Першыя творы Чаргінца, якія я прачытаў, — не дэтэктывы, а кнігі з яго «афганскага цыкла». На сустрэчу, пра якую я гаварыў, мне вельмі спадабілася адносіны да яго «афганскіх» калег. Яны называлі яго «родным бацькам» і гэта многага каштавала ў тых часах. І красамоўна характарызавала Чаргінца як чалавека... Пазней, будучы членам Саюза беларускіх пісьменнікаў, затым Саюза пісьменнікаў Беларусі, я сустракаўся з ім даволі часта на з'ездах, слухаў яго выступленні, чытаў яго кнігі.

Мікалай Чаргінец заняў годнае месца ў беларускай літаратуры і ўвогуле ў дэтэктыве.

А калі гаварыць пра яго токсіцы вялікіх арганізацыйных мерапрыемстваў па стварэнні Саюза пісьменнікаў Беларусі, думаю, любая іншая фігура наўрад ці справілася б з гэтай задачай.

Генадзь ПАШКОЎ, дырэктар выдавецтва «Беларуская Эцыклапедыя», пісьменнік:

— Традыцыйна складалася так, што Саюз пісьменнікаў Беларусі здаўна ўзначальваў вядомыя людзі, вядомыя пісьменнікі. І, як правіла, іх пісьменніцкі талент спалучаўся з вялікай грамадскай нагарукай. Прагайдзіма Петруся Броўку, Максіма Танка, Івана Шымякіна... Гэта людзі, якія ўсплыві Беларусі не толькі сваёй творчасцю, але і вялізнай грамадскай працай на карысць Бацькаўшчыны.

Цяперашні кіраўнік Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікалай Іванавіч Чаргінец, які і яго папярэднікі—кіраўнікі Саюза, мае вялікі жыццёвы вопыт, на які абапіраецца яго творчасць.

Калі ўзвеш нашы апошнюю 18-томную «Беларускую Эцыклапедыю», том 17 — вялікі артыкул: Чаргінец Мікалай Іванавіч, беларускі пісьменнік, дзяржаўны дзеяч, генерал-лейтэнант унутранай службы, кандыдат юрыдычных навук, прафесар... З 1993 года — старшыня Камітэта па сацыяльнай абароне ваеннаслужачых, ветэранў вайны і паміж загінулых пры Савецкі Міністэрства Беларусі, з 1997 — Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па міжнародных справах і нацыянальнай бяспецы, з 1998-га — Парламенцкага Сходу Саюза Беларусі і Расіі па знешняй палітыцы...

Мікалай Іванавіч — чалавек вельмі энэргічны і маляды па характары, па духу, па свецтаўдзучанні.

Падрыхтавала Таццяна ПАДАЛЯК.

Запрашалнік

ПА «ДАРОЗЕ ДАБРЫНІ»

Сёння ў сталічным ДК МАЗ адбудзецца вялікая дабрачынная акцыя-канцэрт «Дарога дабрыні» для дзяцей з малазабеспечаных і шматдзетных сем'яў. Прымеркавалі яе арганізатары — узорны тэатр песні «Хвілінка» Мінскага аўтазавода — да Дня маці.

Да ўдзелу ў акцыі далучыліся прадстаўнікі шоу-бізнэсу: на «Дарогу дабрыні» ў гэты дзень выйдуч Юліяна, Улялюм, Наталія Пальчуская, гурт «Топлес», Паліна Смолава, Яўген Булка і многія іншыя. Шоў-тэатр «Хвілінка» таксама падрыхтаваў спецыяльную праграму, поўную сюрпрызаў для глядачоў. «Да канцэрта мы рыхтаваліся грунтоўна, — расказала кіраўніца тэатра і выкладчыца па вакалу Таццяна Панова, — вельмі хочацца падарыць пацітў і радасць усім, хто прыйдзе, падтрымаць дзяцей, якім нялёгка ў жыцці».

Дарчы, акцыя «Дарога дабрыні» папярэднічае «Калядным сустрэчам» — канцэрту, які шоў-тэатр «Хвілінка» наладзіць у студзені 2008 года сумесна з «Зоркамі» эстрады.

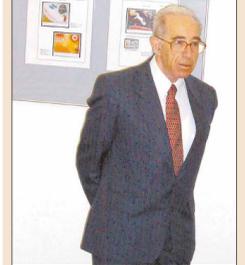
ДАВЕДКА

Узорны тэатр песні «Хвілінка», утвораны ў 1993 годзе, — удзельнік рэспубліканскага конкурсу «Сусор'е надзей», лаўрэат конкурсу «Тэлебом», фестывалю дзіцячай эстраднай песні «Белая Русь», Беларускага тэлефестывалю дзіцячай эстраднай песні «Славамі з аркестрам». На сёння ў складзе калектыву больш як 50 чалавек ва ўзросце ад 7 да 18 гадоў.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

ШАГАЛ У... МАРКАХ

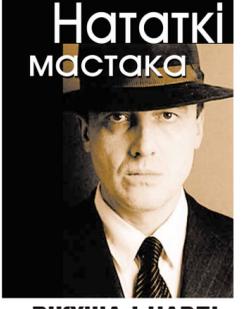
У віцебскім музеі Марка Шагала прайшлі традыцыйныя (17-я па ліку) міжнародныя шагалаўскія чытанні, у якіх узялі ўдзел мастацтвазнаўцы, музейныя работнікі, менеджеры праектаў мастацтваў з Расіі, Латвіі, Ізраіля, Беларусі. Яны падзяліліся вынікамі даследаванняў жыцця і творчасці сучаснага вядомага мастака, абмеркавалі будучыя сумесныя праекты.

Бадай, самай цікавай падзеяй чытаньняў было адкрыццё выставы паштовых марак, блокаў, малых лістоў «Марк Шагал. Штыры біяграфіі і творчасці» з калекцыі Графіі Ізраіля, які жыве ў амерыканскім горадзе Бостан. Калекцыянер спецыяльна прыехаў на прэзентацыю выставы на радзіму Шагала і асабіста расказаў пра гэтыя рэдкія маркі. На некалькі сотняў марак можна ўбачыць выявы старога Віцебска, карціны Шагала розных годдзю. Гэтая незвычайная экспазіцыя вывала вялікі інтарэс у віцебчан і турыстаў. Плянучыся, што потым з «Шагалам у марках» азнамяцца і Мінчанкі.

Александр ПУКШАНСКІ.

ДОБРЫЯ ЛЮДЗІ

ВІКУША І ЧАРЛІ

Тусуюся я мала. Раней так: рок-канцэрт, фуршт, вистава, банкет, выступ, гулянка, танцы на сцэне, танцы на стале, танцы, танцы, танцы... Як у таго Ніцшы: дзень без танцаў ты пражыў марна! Цяпер гады ў рады выходжу на публіку. Бо публіка на мяне рэагуе неадназначна... Вось зайшоў я ў бует канцэртнай залы «Мінск». Сустрэў Варашкевіча, таго самага, які напісаў песню пра маё мястэчка Койданава. Узгаі мы па белай пластыкавай шклянчачы і падзелі за стол да знаёмых. Насупраць мяне апынулася Вікуша. Мільтарава такая Вікуша, і раптам гэты мільтарава пачынае наезд: «Што ты зрабіў? Ну што ты такога зрабіў, каб хадзіць тут, нібыта ты «зорка»? Вось Алена «зорка», Алена усё ў зрабіла. Алена і зараз усё робіць! Твая жонка робіць геніяльныя фотасесіі, робіць рамонты ў кватэрах, глядзіць за дзецьмі, нават ката вашага — Чарліка — даглядае Алена!» Побач з Вікуша сядзеў мужчына з голенай галавою. Ён вырашыў яе падтры-

ВЁСКА майго таты — гэта ўжо амаль го рад. Нават калі я была мала, было зра зумёла, што горад сюды прыйдзе. Хадзілі мы туды да бабুলі пешшу — перайшоў чыгуначныя рэйкі і на месцы. З аднаго боку рэзек — яшчэ горад. З другога — нібыта вёска. Бабуля падпрацоўвала тым, што даглядала гарадскіх дзетак. У горадзе працавалі яе дзеці, хоць лічылася, што жыцьцё яны ў вёсцы. А па святах і нядзелях мая бабуля Аляксандра хадзіла ў гарадскую царкву.

У маінай вёсцы была свая царква. І да бабулі Юлі трэба было ехаць на аўтобусе. За дзень мы спраўляліся: ранкам едзем туды, увечары ўжо дома, стомленыя — мама прыбірала ў хаце, мы, малыя, лазілі па агародзе, абіралі яблыкі, грушы, вішні, агрэст... Затое дадому ў горад прывозілі розную смакату — мамыні бацькі жылі заможна па тых мерках. Можна тама слова «вёска» мне здаецца вельмі прыемным і смачным яшчэ з дзяцінства. Але жыву я ў горадзе. І даўно не каштавала таго, што вырасла ў

— Сярод беларусаў, напэўна, не так многа тых, хто зусім не ведае, што такое вёска, хто не меў бы сувязяў з ёй, ці чый род не паходзіў бы з вёскі ці мястэчка...

— З гэтага я хацеў бы пачаць. Сапраўды, усе мы выйшлі з вёскі, — гаворыць Уладзімір Глеп. — Не так даўно Беларусь была вясковай краінай, узгадаць хоць бы перадавае гадзі, калі большасць насельніцтва жыла ў вёсках ці невялічкіх мястэчках. Гарадоў было мала, яны былі не такія вялікія, і ў асноўным іх жыхарамі былі не этнічныя беларусы, а людзі, якія прыехалі сюды з іншых мясцін ці беларускія яўрэі. Беларусы жылі бліжэй да прыроды, на зямлі, на якой яны любілі і ўмелі працаваць, якая падсілкоўвала. І гэтую сувязь з вёскай не страчвалі назусім нават ты беларусы, якія пакалілі родныя дачы, каб атрымаць адукацыю ці ў пошук магчымасцяў працы. Не памылюся, калі скажу, што большасць сённяшніх гараджан адчуваюць гэтую сувязь і нават карыстаюцца ёю, таму што сваю падсілкоўваючую ролю вёска не страціла. Цяпер час такі прагматычны, што ўсе імкнучыся жыць у горадзе, дзе больш выгод, зусім іншыя ўмовы існавання. Але пра сваё паходжанне, пра тое, дзе яго род пусціў карані, напэўна, памятае кожны чалавек. Як я кажу, дзе мая публіка запытае: «Дзе мая публіка?» — яна знаходзіцца там, у Капыльскім раёне, у маёй роднай вёскавіце Вострава, куды я маю магчымасць прыезджаш і сёння — таму што, дзякуй Богу, гэтая вёска яшчэ існуе. Больш за тое, стаіць яшчэ той дамок, у якім я нарадзіўся. Не ў шпіталі, не ў радзільні. А ў роднай хатачыні і ў тым кутку, які мне маці паказала, дзе яна мяне нарадзіла. Гэта тое святое, што я нашу ў сваім сэрцы, з чым я іду па жыцці. І я хацеў бы, каб гэтае святое было ў кожнага беларуса, каб кожны чалавек з гонарам мог вымаўляць назву вёскі, з якой быў звязаны яго род. Нават той, хто нарадзіўся ў горадзе. Вось як мае дзця. Я лічу, што яны павінны ведаць тыя мясціны, дзе нарадзіліся і жылі іх бацькі. Добра, мая вёска яшчэ захоўваецца, хоць таксама немыя становіцца ў ёй жыхароў — «жывы» дамкоў засталася недзе яшчэ трыццаці. Пакуль жыве гэтая вёска, і назва яе існуе, і ўказальнікі на дарозе Слук — Баранавічы паведамляюць, што два кіламетры да яе. Але боюся, што, мабыць, прыйдзе час, калі я буду непакоіцца аб тым, каб захаваць памяць пра яе не толькі ў сваім сэрцы. Але буду думаць і пра тое, каб не знікла яшчэ адна прыгожая беларуская назва з карты.

— Урбанізацыя — сусветны працэс, з якім немагчыма змагацца. Але, напэўна, можна падумаць пра тое, каб вынікі яго былі не такімі балочнымі і не выкрэслівалі былое жыццё нашай краіны цалкам і назусім.

— Вось у гэтым наш асноўны клопат. Чаму і ўзнікла ідэа захаваць ад былых вёскаў ну хоць тыя назвы. Можна яна ўзнікла нават і не цяпер... Некалі я далучыўся да выдання кнігі «Пам'яць», якая ў кожным раёне была свая. Гадоў 30 прайшоў, здаецца, як пачалася сяра. Праца па ёй ішла вельмі няпроста — былі інстанцыі, якія самчылі за тым, каб усё прытрымлівалася канцэпцыі, што усё самае цікавае тут пачалося толькі пасля рэвалюцыі. А матэрыял сведчыў жа зусім пра іншае. У тым ліку і пра тое, што датычылася вясковага жыцця. І тады, калі мы распрацоўвалі першыя метадычныя па кнізе «Пам'яць», усю ўзнікла гэтае пытанне: як быць з вёскамі? Таму што

агародзе бабулі і дзядулі — іх няма ўжо ў жыцці. А ў хатачыні жывуць цяпер іншыя людзі — шматдзетная сям'я. Таму што маіна вёска і цяпер лямчыца моцнай, у ёй жыве многа маладых сем'яў, моцная калектывная гаспадарка, вялікая школа, свой рэстаран, на дыскатака ў клубе шмат моладзі. Такай вёсцы, здаецца, не пагражае ні горад ні заняпад...

Такія думкі-ўспаміны авалодалі мной пасля размовы са старшынёй Беларускага фонду культуры Уладзімірам Глепам. Разважалі мы пра вёскі, якія раней былі на нашай зямлі, але ўжо зніклі, пра тыя, якія можа чакаць такі ж лёс. І пра ідэю захаваць у гісторыі хоць бы назвы зніклых вёскаў, якая была выказана на старонках «Звязды» Анатолем Бутвічам. Цяпер яна атрымае падтрымку ў Беларускам фондзе культуры, дзе ёсць планы зрабіць сваіго роду перапіс такіх вёскаў, дзеля таго, каб жыла паміць пра іх, які і пра былых насельнікаў, якія свае сілы аддавалі той зямлі, што цяпер корміць нас.

— Калодзежы знікаюць, калі няма каму з іх піць... Застаюцца могілкі. Могілкі восе той дзядулі, ці во гэтай. І без расце над узгорачкамі пахажанаў, зданёк відаць, які ён прыгожа квітне ўвесну. Большасць

выкладчыкаў?..» Я адказаў на ўсе рэктарскія пытанні і накіраваўся ў інтэрнат, што стаў недалёка ад станцыі метро «Сокал». Камендантка сустрэла вельмі прыгожа, а рэктар пазваніў першы раз... На якой паверсе пакой даць? Выбраўся першы паверх, каб у лобчы час выходзіць на вулі-

ца праз акно. Інтэрнат я ведаў выдатна, бо жыў у ім неаднойчы, жыў у сваёй сяброўкі — Голды Робертман. Яна, дарчы, і прыдумала рэкамендацыйны ліст з пачаткамі да подпісамі. Голда была вельмі дапаможным і практычным чалавечам, здатным на нечаканы ўчынк і неардынарныя раішанні. Атрымаўшы лістом у руцэ я і апынуўся ў кабінце мажысцускага рэктара. «Практыка? Стажыроўка? Што мы павінны зрабіць? Пасляціць у інтэрнат? Самі будзеце займацца, без

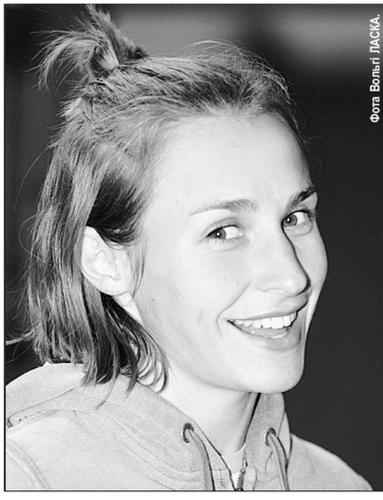
ГОЛДА І ДОРА

Вучыцца ў Маскве? Чым чыска? І я паехаў у вышэйшую мастацкую вучэльню імя графа Страганова. У мяне была папера з круглымі дзяржаўнымі пятачкамі ды подпісамі вядомых мастакоў Грамычкі і Савіцкага. З рэкамендацыйным лістом у руцэ я і апынуўся ў кабінце мажысцускага рэктара. Голда паведала навіну: яна збіраецца замуж за паспяховага інтэр'ершыка. У іх процыма замоў,

ці нашых людзей не трэба тлумачыць, што там такое. А ці доўга захаваецца і самі могілкі, паста таго, які вёска знікла?.. У нас жа няма закона аб могілках. У нас няма абароны гэтага самага вялікага помніка ў вёсцы, у мястэчку, у горадзе. Няма большага помніка, чым могілкі. Гэта помнік усёй людзі, якія тут стагоддзямі жылі. А гэтая памяць жывая, калі ёсць камяні помніцы і прывяздзкі да сваіх магіл. Таму не выключана, што праз некаторы час магучыя тэхнікі, якая хадзіць па палях, па дарогах, зруйнае і могілкі. І тут стаюць новыя ўжо страшына. Хто мы будзем тады тады, калі не можам захаваць той адзіны помнік, які стаіць стагоддзямі на гэтым месцы, дзе пахажана столькі людзей, цэлыя сем'ямы, некалькі пакаленняў, якія змянялі адно другоё? Багатыя і бедныя, і разумныя, і не вельмі. Таму наспела думка: як можна захаваць назву самой вёскі? Есць могілкі які абважываюць помнік, але можна паставіць ля могілак невялічкі помнічак, хоць каменчык, ці шылдачку, дзе былі б вытытыя словы, што гэта такое і значылася б назва вёскі. А мо мы таку першыю, што зробіць будзе? Гэта не проста паміць, гэта наша гісторыя і наша мова. Захавацца назва захаваецца беларускае слова, этнонім. А ваўміце

Наталля МАРЧАНКА: «МЫ АКУНУЛІСЯ ў МОРА ТОЛЬКІ ДЛЯ ТАГО, КАБ АСТУДЗІЦЬ СВАЕ ЭМОЦЫ»

Госць сённяшняй рубрыкі — гулец новабасібрскай каманды «Динама-энергія» і разыгрываючая нацыянальнай зборнай Беларусі Наталля Марчанка. Яе ўключылі ў сімвалічную зборную на дэбютным для каманды Беларусі чэмпіянаце Еўропы ў Італіі, дзе нашы баскетбалісты сталі бронзавымі прызёрамі. Спартсменка аказалася вельмі абаяльнай дзяўчынай (ці перадасць гэта фотаздымак?), якая, нягледзячы на дождж і занятасць, (на наступны дзень ёй патрэбна было яцець у клуб), прыехала ў гасці да «Звязды».

Даведка «Звязды». Наталля Марчанка.

Мянушка: Марчэла. Прычэпілася з дзяцінства, а пайшла ад прозвішча.

Адпачынак: актыўны. Любіць нешта паглядзець, праводзіць час з сябрамі, чытаць. Адпачывае згодна з настроем.

— Што цябе больш за ўсё ўражала на чэмпіянаце Еўропы? — пацікавілася я.
— Віншаванні! Было вельмі прыемна атрымаць шмат паведанленняў з прыемнымі словамі. Нас так падтрымлівалі! А называлі кі Каралеўнямі! «Хварэлі» не толькі знаёмыя, сябры, родныя, але і пісалі з незнаёмых нумароў, званілі людзі, з якімі мы даўно не падтрымлівалі зносіны.
— Якое віншаванне для цябе стала самым нечаканым?
— Нас павіншавалі Прэзідэнт. Гэта было нечакана і прыемна.
— Як святкавалі сваю «бронзу» камандай?

— Пасля турніру мы дазволілі сабе расслабіцца: на вечаху нам заказалі чырвонае віно. Потым мы прагаварылі ўсю ноч па тэлефонах, бо было шмат уражанняў, абмяркоўвалі матчы. Спаць зусім не хацелася, хоць уставаць трэба было рана.
— Вельмі хвалілася перад дэбютам на Еўро? — Быў стрэс, бо мы не ведалі, чаго чакаць. Усё ж у першы раз на такім узроўні гулялі з грандамі еўрапейскага баскетбола — іспанкамі, расіянкамі, чэшкамі. Безумоўна, мы спадзяваліся на лепшае, разумелі, што галоўнае — хутка агледзецца, звыкнуцца і — у бой.

— Ты гуляеш у расійскім чэмпіянаце, таму, пэўна, матч супраць расіянак для цябе вельмі цікавы і цяжка?
— Лічу, што самай важнай гульні стала сустрэча з чэшкамі. Усё ж мы перамаглі чэмпіёнак Еўропы! Пасля гэтага матчу мы больш паверылі ў сябе.
— Ці назавеш перамогу расіянак на турніры заслужанай?
— Так. Яны таленавітыя спартсменкі. Магчыма, часам расіянікі занадта прадэманстравалі да іных саперніц, бо яны тытулавана каманда, але нельга не пагадзіцца, што ў іх добры ўзровень.
— Як яны паставіліся да поспеху нашай зборнай?
— Віншавалі і падтрымлівалі нас.
— Ці спраўдзіліся ўсе твае чаканні ад паездкі ў Італію?
— Напярэдняй прайшоў мужчынскі чэмпіянат Еўропы ў Мадрыдзе. Я ўжо ўжо рэалізаваў паміж арганізацыяў таго і нашага турніру! Не скажу, што мы жылі ў вясёллі, але гэта была прывітаньня. Нічога цікавага побач. Шкада, што Італію паглядзець не ўдалося. Праўда, галоўнай мэтай быў баскетбол, ды і месца, дзе мы жылі, было прыгожае (на беразе мора, атэль чатыры зоркі), кармілі нас цудоўна.

— Саперніцы жылі ў тым жа месцы? Вы сачылі за тым, як яны рыхтуюцца да матчу? Магчыма, заўважылі, як нехта замест трэнеркіў быў на пляжы, купаўся?
— Былі, былі там дзяўчыны! Кожны ж рыхтуецца па-свойму. Мы ж не надта хацелі купацца, бо гэта ўсё вельмі расслабіла. Да ўдзелу ў турніры мы ставіліся прафесійна, таму ў плане дысцыпліны да нас прэтэнзій быць не можа.
— Не паверу, што вы ні разу не купаліся!
— Ну, было крыху. Адразу пасля матчу з чэшкамі. Усе акунуліся ў мора, але ж толькі, каб астудзіць эмоцыі. Быў выхадны і мы пазагаралі дзесяць гадзін — злавілі сонца. Не скажу, што было вельмі спякота.

— Табе як адной з лепшых гульцоў турніру арганізатары падарылі нейкі прэзэнт?
— Мне ўручылі ў невялікім пафэрыку плацінку з надпісам «Пяціцёрка найлепшых». Гэта прыемнае дробязь.

— Каго б ты сама ўключыла ў пяцёрку наймагчыцейшых з нашай каманды?
— (не задумваючыся, выпальвае) Мы — адна з нямногіх зборных на турніры, у якой з дванадцятых дзесяці спартсменка выходзіла на пляцоўку кожную сустрэчу дастаткова колькасць часу. Кожная з дзяўчат выдзялялася пасвойму. Таня Тройна падтрымала нас у гульні з Латвіяй, калі разарыў у ліку памешчыўся да чатырох ачкоў. Наташа Трафімава, наш капітан, брала на сябе ўсю «чорную» работу. Яна была сапраўдным лідарам і настройвала нас на бой. Света Волчаня на працягу ўсяго турніру адпрацавала ў абароне. Добра згулялі ў Італіі Насця Вераменка і Лена Леўчанка. Наогул стараліся ўсе. Гэта была б не пяцёрка лепшых, а ўся наша каманда, бо без кожнай з

баскетбалістаў у нас бы нічога не атрымалася.
— Якія традыцыі з'явіліся ў камандзе пасля ўдалага дэбюту на чэмпіянаце Еўропы? Ведаю, што Каця Сніціна пастрэлася пасля заяваўна «Бронзы». Магчыма, гэта прыжывецца?
— Я наогул лічу, што «бронза» для нашай каманды — не самая вялікая планка, таму з далейшымі поспехамі (магчыма, на Алімпіядах?) традыцыі яшчэ з'яўцца. Пастрыгчы Кацяю вырашыла Насця Вераменка, бо яна выйграла заклад. Мажа, гэта традыцыя і працягнецца.
— Як лічыш, будзе цяжка трапіць на Алімпіяду? З якімі камандамі не хацелася б сустрэцца ў кваліфікацыйным турніры?
— Спадзяюся, што ў нас атрымаецца трапіць на Алімпіяду, бо гэта для кожнага спартсмена вельмі важна. Пакуль мне цяжка сказаць, якія ў нас шанцы — яшчэ не было жараб'ёўкі. Мне вельмі не хацелася б трапіць у групу смерці, у прыватнасці, выйсці на Бразілію, бо гэта вельмі моцная зборная. Большасць зборных крам ўдзельнічаў чэмпіянату Еўропы для мяне — «цёмныя конікі». Начальнік нашай каманды зараз крзай займаецца праграмамі іх матчу. Міркую, што за месяц да турніру мы будзем ведаць усё аб сваіх саперніках.
— У нас у камандзе ёсць баскетбалісты ростам 190 сантыметраў, у цябе ж 165. Вялікія крўдзіцьці маленючкі?
— Высока ў нас Насця Вераменка, Алена Леўчанка, Марына Крзэ, Віка Гаспер. Мы толькі жартуем і дапамагам кожнай. Мікраклімат у нас склаўся добры, бо разумеем, што робім адно і тое.

— Як у вас складалася адносіны з трэнерам? Аналог Бугальскі можа на вас накрываць за памылкі на пляцоўцы?
— Мы не б'ёмся з трэнерам, мы ведаем, што трэнэр мае права, адносіць да рахунак неэфэктывнай працы чыноўнікаў. Аўтарытэт арганізацыі (а ў будучыні, магчыма, і партыі) трэба яшчэ будзе зававаць. Даказваць населеніцтву, што яна адстойвае сапраўды яго інтарэсы, інтарэсы выбаршчыкаў і, магчыма, часам нават ушчамляючы інтарэсы нейкіх чыноўнікаў. Не баіцца спрачацца з высокапастаўленымі дзяржаўнымі служачымі для таго, каб забяспечыць рэалізацыю інтарэсаў населеніцтва.
— Якую працу па падрыхтоўцы да парламенцкіх выбараў сёння праводзіць Цэнтрвыбаркам?
— Ужо дакладна вызначаны план падрыхтоўкі асноўных дакументаў, правядзення асноўных мерапрыемстваў у сувязі з маючымі адбыцца выбарамі. Мы ўжо працуем над усімі асноўнымі дакументамі, якія ў адпаведнасці з заканадаўствам павінны будзе выдаць выбарчым камісіяў, каб забяспечыць іх арганізацыю і плённую працу.
Акрамя таго, Цэнтрвыбаркам завяршыў працу над каштарысам. Ён знаходзіцца на далейшай прапароўцы ў Міністэрстве фінансаў і Савец Міністраў. І наокольнік выбары прайдуць налета, то каштарыс павінен быць уключаным у бюджэт дзяржавы на 2008 год.

Мікалай ЛАЗАВІК: «НЕ ВЫКЛЮЧАЮ, ШТО ў БУДУЧЫНІ І ПА ПЫТАННЯХ ПАДРЫХТОўКІ І ПРАВЯДЗЕННЯ ВЫБАРАў ДЭПУТАТАў ПАРЛАМЕНТА БУДУЦЬ УНЕСЕНЫ ЗМЯНЕННІ»

Нядаўна дэпутат Палаты прадстаўнікоў і лідар Ліберальна-дэмакратычнай партыі Сяргей Гайдукевіч заявіў, што не выключе правядзення парламенцкіх выбараў у 2008 годзе па прапарцыйна-мажарытарнай сістэме. Гэта значыць, частка дэпутатаў будзе абірацца як сёння (мажарытарная сістэма), а частка — па партыйных спісах.

Пракаментавач гэтую заяву, а таксама расказаць пра тое, як вядзецца падрыхтоўка да выбараў, карэспандэнт «Звязды» папарыў сакратара Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенню распублліканскіх рэфэрэндуму Мікалая ЛАЗАВІКА.

— Дэпутат Палаты прадстаўнікоў Сяргей Гайдукевіч заявіў, што не выключе правядзення парламенцкіх выбараў у 2008 годзе па прапарцыйна-мажарытарнай сістэме. Як вы можае пракаментавач гэтую заяву?
— Я не ведаю, на падставе чаго рабілася такая заява. Магчыма, ён мае звесткі, што такія напрацоўкі ёсць. Аднак асабіста для мяне і для іншых членаў Цэнтрвыбаркама гэта заява з'яўляецца навіной.
З іншага боку, заканадаўства — гэта не статычная рэч. Яно развіваецца. Гэта датычыцца і заканадаўства аб выбарах. Выбарчы кодэкс быў даволі фундаментальна прапрацаваны пры прыняцці. Ён увар'яў найбольш прагрэсіўна дасягненні выбарчых тэхналогій. Тым не менш пасля прыняцця кодэксу ўжо некалькі разоў змяняўся.
У прыватнасці, перад апошнімі мясцовымі выбарамі былі ўнесены змяненні і дапаўненні, якія дазволілі сфармаваць мясцовыя Саветы ў адзін тур. Таму я не выключваю, што ў будучыні і па пытаннях падрыхтоўкі і правядзення выбараў дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў будучы ўнесены нейкія змяненні і дапаўненні.

— Якія плюсы і мінусы можа мець прапарцыйна-мажарытарная сістэма для палітычнай сітуацыі ў краіне?
— Нават у Цэнтрвыбаркаме адносна мажарытарнай і прапарцыйнай сістэм існуюць розныя, часам палярныя, пункты погляду. Я, напрыклад, магчыма, маю вельмі кансерватыўныя погляды, але з'яўляюся прыхільнікам мажарытарнай сістэмы. Патлумачу чаму. Пры мажарытарнай сістэме на першы план вылучаюцца інтарэсы галоўнага суб'екта выбарчага працэсу — выбаршчыка. Маючы ахвоту, ён можа даведацца пра ўсіх кандыдатаў, якія вылучаюцца па яго выбарчым акрузе. Можа не толькі азнаёміцца з імі праграмамі, але і пазнаёміцца з іх асабіста — наведваць перадавыбарную сустрэчу з кандыдатам, даведацца, чаго да сягнуў кандыдат у асабістым жыцці і прафесійнай дзейнасці... У выніку выбаршчык можа зрабіць свядомы выбар. Аналізуючы шэраг кандыдатаў па сваёй акрузе, ён робіць выбар, які лічыць найбольш лагічным.

Пры галасаванні на партыйных спісах (пры прапарцыйнай сістэме) на першы план вылучаецца нават

Фота Антона КЛЕШУНКА

ідзі не вельмі распаўсюджаны ў грамадстве, і апазіцыйнеру, які шчыра заўвагае аб сваёй прыналежнасці да апазіцыйнай партыі складана наравіць гэтыя 50 працэнтаў.
Але калі прадстаўнік апазіцыі — яскравая асоба, якая карыстаецца папулярнасцю ў сваёй акрузе, то нельга выключыць, што ён набярэ 50 працэнтаў. Сёння такіх людзей няма. Таму многія апазіцыйнеру, выступаючы ў якасці кандыдатаў, проста хаваюць сваю партыйнасць. Бо прыналежнасць да апазіцыйнай партыі зніжае цікаваць выбаршчыкаў да гэтай кандыдатуры.

— Некаторыя журналісты выказалі меркаванне, што ўвядзенне прапарцыйнай сістэмы можа быць выгада грамадскаму аб'яднанню «Белая Русь», якое ствараецца. У тым выпадку, калі яно ператворыцца ў партыю. Наколькі лёгка, у адпаведнасці з заканадаўствам, гэта можна зрабіць?
— Гэта пытанне не майё кампетэнцыі, і я не стану яго каментавач. Але я прапаноў паглядзець на праблему з іншага боку. Наколькі эфектыўна дзейнасць партыйнай арганізацыі, якая прэтэндуе на тое, каб быць нейкай рухаючай сілай у выбарчым працэсе?

Сёння, калі фарміруецца згадае грамадскае аб'яднанне, яно пазіцыянуецца як арганізацыя ўладаў. І ў першую чаргу туды імкунца трапіць дзяржаўныя служачыя чыноўнікі. Яны, можа быць, разглядаюць членства ў арганізацыі як свой час разглядаць членства ў КПСС. Бо без яго немагчыма быць эфектыўна працаваць і зрабіць нармальную кар'еру (у добрым сэнсе слова). Таму я маю апазенне, што ў выкладку, калі новая партыя стане партыя чыноўнікаў, а не сапраўды ўсернароднай партыяй, то яна наўрад ці зможа карыстацца вядомай аўтарытэтам у населеніцтва. Бо ўсе партыі, якія здароўца ў дзяржаве, населеніцтва, як

Погляд

«НЕ ВЫКЛЮЧАЮ, ШТО ў БУДУЧЫНІ І ПА ПЫТАННЯХ ПАДРЫХТОўКІ І ПРАВЯДЗЕННЯ ВЫБАРАў ДЭПУТАТАў ПАРЛАМЕНТА БУДУЦЬ УНЕСЕНЫ ЗМЯНЕННІ»

правіла, адносіць на рахунак неэфэктывнай працы чыноўнікаў. Аўтарытэт арганізацыі (а ў будучыні, магчыма, і партыі) трэба яшчэ будзе зававаць. Даказваць населеніцтву, што яна адстойвае сапраўды яго інтарэсы, інтарэсы выбаршчыкаў і, магчыма, часам нават ушчамляючы інтарэсы нейкіх чыноўнікаў. Не баіцца спрачацца з высокапастаўленымі дзяржаўнымі служачымі для таго, каб забяспечыць рэалізацыю інтарэсаў населеніцтва.
— Якую працу па падрыхтоўцы да парламенцкіх выбараў сёння праводзіць Цэнтрвыбаркам?
— Ужо дакладна вызначаны план падрыхтоўкі асноўных дакументаў, правядзення асноўных мерапрыемстваў у сувязі з маючымі адбыцца выбарамі. Мы ўжо працуем над усімі асноўнымі дакументамі, якія ў адпаведнасці з заканадаўствам павінны будзе выдаць выбарчым камісіяў, каб забяспечыць іх арганізацыю і плённую працу.
Акрамя таго, Цэнтрвыбаркам завяршыў працу над каштарысам. Ён знаходзіцца на далейшай прапароўцы ў Міністэрстве фінансаў і Савец Міністраў. І наокольнік выбары прайдуць налета, то каштарыс павінен быць уключаным у бюджэт дзяржавы на 2008 год.

— Якая сума закладзена ў каштарысе?
— Методыка разліку расходу на падрыхтоўку і правядзенне выбараў не змянілася ў параўнанні з мінулымі выбарамі. Таму сума расходу плануецца прыкладна такая ж. Толькі крыху скарачваная на індэкс росту заробатной платы. І скарачваная з улікам пажадання кіраўніцтва краіны максімальна забяспечваць рэжым эканоміі.

— Гэта звязана з сітуацыяй з энерганосбітамі?
— Вядома ж.
— Прадстаўнікі апазіцыйных партый заяўлялі, што плануецца іці на выбары адзіным спісам. Ці рэальна, на ваш погляд, што яны ўсё ж будуць вылучаць кандыдатаў паводле прынцыпу «адзін чалавек на акругу»?
— Мы не б'ёмся на сабе ролю палітолагаў ці сацыялагаў падчас выбарчай кампаніі. І мне не хочацца рабіць прагнозы аб паводзінах тых ці іншых палітычных удзельнікаў выбарчага працэсу. Магу сказаць толькі адно: на дадзеным этапе складваецца ўражанне, што дакладнай узгодненасці ў апазіцыі пакуль няма.

Калі яны змогуць дасягнуць узгодненасці дзеянняў, то магчыма, іх стратэгічная задума і ажыццявіцца. Калі ж яны сёння не разбярдуцца, то самы галоўны ці самы апазіцыйны, то будзе складана, напэўна, і вызначыцца з адзіным кандыдатам на канкрэтныя акругі.

Сяргей КУЗЬНЯКОў.

Зборная Беларусі

— Ён дыпламат і інтэлігентны чалавек, прафесіянал, зусім не дэспат. З Анатолем Сяргеевічам працуецца камфортна. Тое, што ён не перашкаджае нам, не разбурае калектыву, адназначна.

— Родныя ў Рэчыцы ты ўжо наведала? Як бацькі святкавалі поспех дачкі?
— Не, паеду дадому толькі на Новы год. Безумоўна, родныя вельмі рады за мяне. Бацькі ж самі баскетбалісты, а брат Вячаслаў — футбаліст, таму ён таксама задаволены маймі спартыўнымі поспехамі.
— З футбалістам Аляксеем Багаў (муж Наталі) ты пазнаёмілася дзякуючы брату?
— Не. Мы пазнаёміліся ў Мінску: былі ў адной спартыўнай кампаніі. У нас аказаліся агульныя сябры сярод футбалістаў.
— Што наогул агульнага ў футболе і баскетболе?
— Гэта гульнявыя віды спорту (ўспіхаецца), таму мы і разумеем адно аднаго.

— Ты ў Расіі, а Аляксей у Латвіі (гуляе за «Даўгаўпу»). Як вытрываеце разлуку?
— Вядома ж, мы сумуем адно без аднаго, таму імкнемся планаваць свой быт, каб сустрэцца. У Лёвы хутка водпуск. Ён абавязкова прыедзе да мяне.
— Ты родам з Гомельскай вобласці, адкуль і Насця Вераменка. Вы даўно з ёй знаёмыя?
— Так. На чэмпіянаце Еўропы мы нават жартавалі, гаварылі з гомельскім акцентам — «гэкалі».

— У якім чэмпіянаце ты хацела б выступаць, калі не ў расійскім?
— Пакуль мяне вельмі задавальняе расійска, бо ён мае высокі ўзровень, а далей — як складзецца. У кожнага ж спартсмена свой лёс. Галоўнае, каб было здароўе, шчасце і каханне. Бальшшчыкам я таго ж жадаю. Бо перамаг і паражэнню ў жыцці хапае, а дома і ў сваіх душы і целе усё павінна быць добра.

— Калі б у Беларусі было добры ўмовы, загалілася б змяніць клубную прапіску?
— Чаму б не? Усё ж гэта дом, хочацца даставіць задавальненне бальшшчыкам, а ўсё жыццё за мяккой не правядзеш. На жаль, умовы ў Беларусі не тыя, што ў Расіі. Мы адстаём ад яе, які неба ад зямлі. У чэмпіянаце Расіі 12 камандаў і шмат легіонераў, а калі запрашаюць замежных гульцоў высокага ўзроўню, значыць, верцяцца немалыя грошы.
— Не шкадуеш, што ты не класічны работнік — працуеш не ад званка да званка?
— Ні ў якім разе. Мне падабаецца мой дзень, бо ён дорчыць паездкі, прыносіць нешта новае, напрыклад, цікавыя знаёмствы. Вельмі многаму я вучусь штодня, а гэта дае жыццёвы вопыт.

— Якое ў цябе самае яркае ўражанне ў жыцці акрамя «бронзы» на чэмпіянаце Еўропы?
— Гэты медаль пакуль перакрывае усё астатняе, бо гэта адзін з тых момантаў жыцця, якое запамінаецца назавсёды. Праўда, да яго блізкага па адчуваннях тры ўражанні, калі мы прыляцелі ў Беларусь: убачылі нашоў народ, кветкі, пачулі прызнанні. Гэта — тое, дзеля чаго варта транзіраваць.

Ірына ПРЫМАК.

— Жанчыны, ну няма зараз у продажы айчынных цвёрдых сыроў! Вы ж, напэўна, чыталі ці чулі, што сітуацыя з пастаўкамі ў гандаль малочных прадуктаў не самая лепшая. Распрадалі ўсё беларускае, вось бырыце ўкраінскія сыры, — у атары раз за некалькі хвілін столмена і крыху раздражэна тлумачыла чарговым пакупнікам прадаўчыца аднаго з магазінаў побач з Домам прэсы ўчора ў сярэдзіне дня.

Маладая жанчына, толькі зірнуўшы на іх, накіравалася далей. А дзве больш сталыя сяброўкі пачалі ўважліва вывучаць этыкеткі. «Галандскі, 45-працэнтнай тлустасці... Колькі за гэты кавалачак на 150 грамаў? Больш за 2,5 тысячы?! Дык а кілаграм колькі тады каштуе? 20 150?! А васьмь украінскі «Пашахонскі», паглядзі, яшчэ даражэйшы — за 330 грамаў трэба выйсці 7100 рублёў. Пайшлі адсюль!»

«На наш погляд, калі і існуе зараз у гандлі нейкі дэфіцыт, дык найперш ён датычыць менавіта цвёрдых сыроў айчынай вытворчасці. Паводле слоў прадаўчыцы, за месяц цэны на гэты прадукт харчавання павялічыліся двойчы. Скажам, некалькі тыдняў таму на мінскім «Заходнім» рынку сыр можна было без праблем купіць за 7,8—8 тысяч, зараз жа, калі па шацуне ўбачыць яго ў продажы, трэба разлічваць на цану 9—11 тысяч рублёў за кілаграм.

А васьмь недахопу малака, кефіру, падалося, не існуе. Прынамсі на момант «шопінгу» (з пяцітысяч па паглядзе калі «наследваліся» некалькі сталічных рынкі) і з паўтэрзіна магазінаў у розных частках горада) і продажы быў іх дастатковы асартымент — і ў мількай, і ў цвёрдай упакоўцы, рознай тлустасці, ад розных вытворцаў, рознага аб'ёму. Хоць трэба прызнаць, што за апошні час цэна на тое ж малако павялічылася на 20—40 рублёў. Напрыклад, банчы ў літровым поліэтыленавым пакеце кефір «Тройкі» (3,2 працэнта тлустасці) за 950 рублёў. Кефір «Аколіца» ў вялікім тэтрапакеце (1,5 працэнта тлустасці) каштуе 1130 рублёў, малако ад гэтага ж вытворцы і таго ж аб'ёму (3,2 працэнта тлустасці) — 1370 рублёў. Літровы пакет пацэстрызаванага малака ад «Савушкіна прадукту» (1,5 працэнта тлустасці) — 1700 рублёў. Смятану «Сталічную» (0,5 кілаграма, 26 працэнтаў

тлустасці) банчы за 2290 рублёў (ёсць і меншая фасука).

Няма ніякіх праблем з мянзасам, выбар дастаткова вялікі. Пачак (200 грамаў) «Правансало «Юбілейнага» каштуе, да прыкладу, 720 рублёў, «Святочнага» — 860 рублёў. Вараных каўбас у магазінах налічваецца каля дзесяці гатункаў коштам ад 8,5 да 10 тысяч рублёў за кілаграм. Хоць цэны ці не кожны тыдзень павялічваюцца на 100—200 рублёў. Можна знайсці сасіскі, скажам, «Аматарскія» (на 9760 рублёў). З курчыннымі яйкамі таксама асаблівых праблем няма: за дзесятак на рынку (за Д-0) просяць 2,5 тысячы, у звычайным магазіне цэна на вагашца ад 2,4 да 2,6 тысячы, у фірменнай краме ад Дзяржэкані птушкафабрыкі складае 2260 рублёў.

Туркі курэй за апошні час «падаралі» адразу прыкладна на тысячу рублёў. На рынку «Заходні» іх можна набыць па 7,2 тысячы за кілаграм, у фірменным магазіне ад птушкафабрыкі — па 6260 рублёў. Калі ўзяць тушку пад два кілаграмы, цэна выходзіць адчувальнай для кішэні.

Калі гаварыць пра гародніну, набываць яе зараз у многіх выпадках больш выгада ў магазінах. Скажам, капуста тут прадаецца па 800—1000 рублёў (на Камароўскім рынку — за 1 тысяччу), морква — па 820 (1—1,5 тысячы рублёў), буркакі — па 550 (1—1,5 тысячы рублёў), цэна на цыбулю — 1 тысячча рублёў (1,5 тысячы). Бульба на рынках каштуе ўжо каля 600—700 рублёў, у тым час як у магазінах яе можна набыць па 550 рублёў за кілограм (на аб'явах яшчэ можна знайсці па 500 рублёў, праўда, там гаворка ідзе пра дробныя опт). Безумоўна, на рынку і выбар багачэйшы, і гародніна можа быць больш свежай. Але дзеля штодзённага харчавання няма ніякага сэнсу ехаць туды.

Памідоры на Камароўскіх каштоўны 3,8—4 тысячы рублёў за кілаграм, у магазінах — 4—4,2 тысячы. Агуркі ў апошні зараз ляжаць прыкладна па 4,5—4,7 тысячы за кілаграм.

Больш чым на тысячу рублёў падаражэл цукеркі: і шакаладныя, і карамель. Скажам, «Рамоні» каштаваў за кілаграм 7450 рублёў, цыпер — 8910. «Сталічны» цукеркі падаражэл з 14 920 да 16 430 рублёў, вялікая шакаладка «Алёмка» — з 1730 да 1920 рублёў, карамель «Узлётныя» — з 3780 да 4600 рублёў за кілаграм.

Сяргей СТАРЫНАЎ.

Мінгандаль Беларусі пранануе абмежаваць экспарт сметанковага масла і сыроў да поўнага насычэння ўнутранага рынку

З такой прапановай Мінгандаль звярнуўся ў Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання і Белкаўсаю, паведаміў карэспандэнт БЕЛТА начальнік галоўнага ўпраўлення знешнеэканамічнай дзейнасці Міністэрства гандлю Ваўдзім Ламкоў.

Аднак да кансэнсусу пакуль не прыйшлі. Больш высокі ўзровень цэнаў на знешнім рынку ў параўнанні з ўнутраным выклікаў рост аб'ёму вывознай за мяжу распулкі беларускай малочнай прадукцыі. Прычым дыспарыт цэнаў стварае перадумовы для нелегальных паставак. У сувязі з гэтым Мінгандаль і падрыхтаваў прапановы аб абмежаванні экспарту сметанковага масла і сыроў да поўнага насычэння ўнутранага рынку.

У Беларусі на працягу шэрагу гадоў сітуацыя з забеспячэннем населеніцтва малочнымі прадуктамі захоўвалася стабільнай. Аб'ём вытворчасці малака ў распулцы дае магчымасць задавоўць патрабнасці ўнутранага рынку. Так, паводле даных статыстыкі, у студзені—жніўні гэтага года ў Беларусі выраблена 911,9 тыс. тон натуральнамолачнай прадукцыі, што на 10,5 працэнта больш у параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года, 81 тыс. тон сметанковага масла, або 96,4 працэнта да аналічнага перыяду мінулага года, 74,6 тыс. тон сыроў (на 12,3 працэнта больш). Пастаўкі натуральнамолачнай прадукцыі на ўнутраны рынак за студзені—жніўень гэтага года склалі 765,1 тыс. тон, або 106 працэнтаў да аналічнага перыяду мінулага года, сметанковага масла — 17,9 тыс. тон сыроў (110 працэнтаў) і 22,4 тыс. тон сыроў (114 працэнтаў).

Нягледзячы на павелічэнне вытворчасці і паставак на ўнутраны рынак натуральнамолачнай прадукцыі, сметанковага масла і сыроў, у гандлевых арганізацыях існуе некаторы дэфіцыт гэтай прадукцыі, выкліканы ростам нелегальных паставак у Расію.

У Мінгандаль лічыць, што пры існуючым аб'ёме вытворчасці і рэгуляванні паставак на ўнутраны і знешні рынкі можна задавоўць патрабнасці гандлю ў поўным аб'ёме і неабходным асартыменце.

З кастрычніка да канца гэтага года перапрацоўчыя прадпрыемствы плануочы паставіць на ўнутраны рынак 738,8 тыс. тон малочных прадуктаў у пераліку на малако (107 працэнтаў да фактычнай паставкі за аналічнага перыяду 2006 года), у тым ліку 377,9 тыс. тон натуральнамолачнай прадукцыі (108 працэнтаў), 10,1 тыс. тон сметанковага масла (104 працэнтаў), 12,9 тыс. тон сыроў (110 працэнтаў).

В извещение о проведении открытого аукциона по продаже обращенной в доход государства производственной базы, расположенной в д. Дубеи Солігорскаго района, Мінскай области, опубликованное в газете «Звязда» от 12.10.2007 г., в

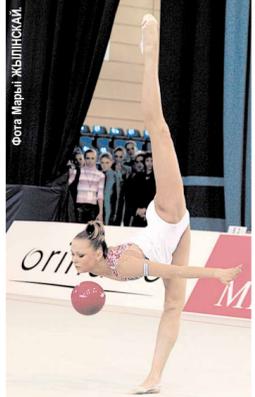
Аўтапрабег са «Звяздой»

МЫ ПРЫВЕЗЛІ ЎСМЕШКІ

Вакол спорту Гімнастка прэтэндуе на карону прыгажуні

Прадстаўніца аднаго з самых грацыёзных відаў спорту, мастацкай гімнастыкі, Валерыя Курэльская мае ўсе шанцы стаць каралевай прыгажосці. 21 кастрычніка дзяўчына возьме ўдзел у конкурсе «Міс Еўропа юніёр». Праходзіць турнір харэстава ў Празе. Цікава, што яшчэ да правядзення фіналу беларуска ўжо заваявала адзін з тытулаў: Лера перамагла ў конкурсе талентаў, дзе, зразумела, дэманстравала сваё майстэрства валодання гімнастычным прыдаткам — стужкай. Нагадаю таксама, што Лера Курэльская ўжо мае адну карону прыгажосці: «мастачка» становілася міс турніру на міжнародным этапе гран-пры. Як жа спартсменка трапіла на еўрапейскі конкурс прыгажосці?

Вось што адзначыла Волга Сярожнікіна, дырэктар Нацыянальнай школы прыгажосці: — Лера заўважыла на кастрыню «Міс Мінска-2007». У яе цудоўная фігура, рост 174, доўгія ногі, светлыя валасы, прыгожыя рысы твару, ды яшчэ сапраўдны талент. Мы шукалі прыгажуню, якая б мелі нейкі арыгінальны здольнасці. Гэта зараз вельмі вядуча на конкурсах «Міс Еўропа юніёр», «Міс свету», — тлумачыць Волга. — У асноўным усе дзяўчаты спяваюць ці танцуюць, а Лера на фоне іх вельмі выдзяляецца сваімі гімнастычнымі здольнасцямі.

Фота Марыя ЖЫЛІНСКАЯ

Лера ўжо вярнулася з Туніса, дзе адбыліся здымкі да буклета, і разам з іншымі ўдзельніцамі (іх 30) рыхтуецца да фінальнага выступлення. Жыве беларуска разам з армянкай, з якой пасабраваля, як і з расійкай і украінкай. Дзякуючы тытулу «Міс талент», беларуска ўжо ў пяціроці фіналістка. Акрамя таго, яна адзіная, хто паказаў сваю гімнастычную нумар на сцэне. «Адзін з касцюмаў у Леры ад Івана Айлапа (шорты і майка), — кажа Волга Сярожнікіна. — Магчыма, яна выйдзе на сцэну ў ім. Вячэрнюю ж сценку падбіраў арганізатары, бо запланаваны паказ калекцыі мясцовага дызайнера». Што ж датычыцца падарункаў, то іх будзе шмат. Звычайна гэта ювелірныя ўпрыгажэнні, касметыка. Галоўны прыз трымаецца ў сакрэце. На міжнародным конкурсе, дзе Беларусь была прадстаўлена ўпершыню, самым прыгожым юніёркам уручалі матыцы і скутары. Наша Лера мае ўсе шанцы выйграць. Адна з складанасцяў — яна спартсменка і павінна ўжо рыхтавацца да Алімпіяды-2008. Пакуль трэнер дала гімнасты адтэрміноўку ад трэніровак. Аднак Лерай зацікавіўся адзін з беларускіх часопісаў, каб размясціць фатаздымак гімнастыкі на вокладцы дзяўчыну запрашаюць на паказы (у Леры кантракт з Нацыянальнай школай прыгажосці). Магчыма, «мастачка» зможа сумяшчаць спорт і прыгажосць. У яе практыкаванні з мячом, булавамі, скакалкай і стужкай гэта ж удаецца.

Ірына ПРЫМАК.

Кобрын. Цэнтральная плошча.

(Заканчэнне. Пачатак у нумары за 16.10.2007.)

III. Кобрын. Знаёмства з блакітнай марай банкіра.

Кобрынскія дзіцячы дом — адзін з найбольш старажытных у краіне. Тут жыве 85 дзяцей ад 3 да 7 гадоў, якія засталіся без апеки бацькоў. Гэтых малых ніхто не наведвае. Так што можаце сабе ўявіць, які незвычайны дзень падарылі ім удзельнікі аўтапрабегу, звязваючы і студэнты.

— На канікулы мы раздаём малых у сем'і, — расказвае дырэктар дзіцячага дома Ала Пятроўна Сілівон. — І многія забіраюць на заўсёды. Як правіла, людзі афармляюць прыёмнымі бацькамі і атрымліваюць заробак на догляд і сіраты. А дзеці ў нас вельмі добрыя, разумныя, мы імінімся іх сацыялізаваць. Аднак неводны дзіцячы дом самі ўжо не заменіць.

Пакінуўшы ў двары Кобрынскага дзіцячага дома ГАЗ-69, мы адправіліся на цэнтральную плошчу Кобрына, дзе нас чакалі члены БРСМ, школьнікі і тыя, хто не служыць лядзюнагу ветру і першага снегу. Мясцовыя ўлады пакапаціліся, каб сустрэча атрымалася яскравай і запамінальнай. Праз срэды масавай інфармацыі былі запрошаны гараджане, на плошчы для выступлення ўсталі мікрафоны. Гэта дапамагло выслухаць расказ пра машыны і наладзіць розгійны прызоў ад «Звязды». Амаль усе дзеці, якія прыйшлі на плошчу, атрымалі наклэйкі з латыпам газет. Намеснік старшыні райвыканкома Валерыя Іванюк паўтараў удзельніцаў аўтапрабегу, а начальнік аддзела ідэалагічнай работы Галіна Бурдыка падзякавала «Звязду» за падарункі для дзяцей-сірот.

Упраўляючы адрэзанням Белзнешэканбанка ў Кобрыне Анатолий Дубчын прыхваў на сустрэчу на аўтамабілі ГАЗ-21 1939 года выпуска.

— Гэты аўтамабіль не быў куплены, — расказаў уладальнік. — Ён

быў атрыманы маёрам як узнагарода ад міністра абароны Гроцкі за ўдзел у ваенных дзеяннях у Іемене. Ён быў шасцёра — тых, хто атрымаў тады такія «Вольты». Тры гады таму першы ўладальнік аўтамабіля, якому цяпер больш за 80 гадоў, не змог яго ўтрымліваць. Машына сям гадоў як не выязджала. Яны забраў з гаража ў сумным стане, адрамантаваў і цяпер езджу. Гэта проста блакітная мара майго ружовага дзіцяціста! Сёння ёсць людзі, гатовыя прапанаваць за яе пазныя грошы, але не ў грашчыншце. Я на ёй як на караблі плаваю. Прычыны ў ёй усё роднае. Калі я стаў шукаць ёй «абутак» і кінуў кіліч па гарадзе, то мне вельмі таксісты падарылі чатыры колы 21-й «Вольт» разам з дыскам!

Бяроза. Іван Цімошук прыйшоў паглядзець на аўтамабілі маладосці сваіх бацькоў.

Замест выступіла ў мікрафона тут быў прыватныя размовы. Давадзілася тлумачыць, куды падзеся абцяжана чвэрцітая машына. Вядома ж, чым больш машына, тым цяжэй. Але было ў нас на тую паглядзець і туд. Людзі асабліва ўражана, што «Опель» 1935 года прыехаў з Брэста сама. (Яны яшчэ не ведалі, што ён цягнуў на буксіры да Кобрына ГАЗ-69.) А калі яны даведваліся, што гэты самы «Опель» нават да Масквы і назад сам ездзіў, то ўжо не ўпускілі адна афіцэравадзца побач з такім адначайна «дэдулем». Калі быць строгім, то «Опель» нямат чаго засталася арыгінальнага. Матор яго быў у гады вайны пашкоджаны асколкам гранаты, птомы вільгача і час з'елі амаль палову аўтамабіля. Ігар Стукаль падняў яго з праху. Ён сам выплюваў і выстругваў дзвярныя каркасы, днішча, прыборную панэль з добу. Замерсігнала паставіў дзвярны званок 50-х гадоў (калі я яго пачула, то расшыла, што гэта каробка перадач рыпчы пры пераключэнні), прыборы — з «Варшавы», руль — з абадка венскага крэсла. Тым не менш — атрымалася. Людзі, якія бачылі, з чаго ён пачынаў, не вераць вачам. Рапунцх, гэта не называе нават рэканструкцыя, хутчэй — упартакі. Але тое, што дзякуючы гэтай упартакі некалькі старых аўтамабіляў адправіліся па Брэстчыне і прымуслі сабой любавачца сотні людзей — вартэ павагі.

Падчас аўтапрабегу я ўжо ўспамінаю, што паміж машынамі, якім на некалькі дзесяцікаў гадоў (ажно да 70) і іх уладальнікамі існуюць адносіны, якія бываюць толькі паміж жывымі істотамі. Яны адчуваюць

IV. Бяроза. Пружаны. Новыя і старыя сябры

Бяроза нас сустрэла хлебам-соллю. Людзі, тупаючы замерзлымі нагамі, сцяргліва чакалі на плошчы. Непарадзіць была забытая, як толькі рэтрааўтамабілі ўехалі ў горад. Ідэалагічны аддзел райвыканкома наклапаціўся не толькі пра тое, каб гараджане ведалі аб прыездзе гасцей, але і каб удзельнікі аўтапрабегу болы даведаліся пра Бярозу і раён: кожнаму былі раздадзены буклеты і дыскі, прысвечаныя гісторыі і сучаснасці гэтай гасціннай зямлі.

адзін аднаго. Мо таму і ГАЗ-69 забаставаў, што гаспадары яго не было. Як трэба было любіць «Масквін-403», каб за све 47 гадоў той ведаў толькі двух гаспадароў! Цяперашні, Уладзімір Мірошчык, аўтагоншчык і бацька траіх дзяцей, кажа, што пра гэту машыну марыў з дзяцінства, за тое моманту, калі дзядзька пасадзіў яго, пшыгадовага хлопчыка, на калені і даў патрымацца за руль. У машыне амаль усё арыгінальнае, нават гадзіннік родны і працуе.

Чорным «бумерам» 1939 года ў 50-я гады валодаў першы сакратар Івацэвіцкага райкома партыі. Потым машыну перадалі на рамонтны завод, адкуль яна трапіла да Пятра Барадынчына, сённяшняга уладальніка, пенсіянера, былога будаўніча.

— Яна ў мяне ўжо 33 гады, я сталася да яе як да роднага чалавека, — усміхаецца Пётр Міхайлавіч. — Цяпер мы ездзім на ёй з унукам Якавам. Гэта — агульная наша любоў.

Напоўна, аўтамабілі не толькі захапляюць, але і аб'ядноўваюць людзей. Вось і ў Пружанах да нас пад'ехаў малады хлопчак Сяргей Чарнышоў на аўтамабілі ГАЗ-79, ён разам з бацькам аднаўляе дзве «Победы» 1957 і

1954 гадоў. Кажа, пакуль нідзе свае машыны не паказваў, але марыць пра гэта і абязжэкова далучыцца да падобнага аўтапрабегу ў наступныя гады.

Пружаны нам вельмі спадабаліся. Жыхары з гонарам расказвалі пра Лядовы палац, пра палацкі, у якім размясціўся гістарычны музей, пра рэкі Муху і Веці, пра старажытны царкваў і касцёл, пра старую аптэку, гандлёвыя рады і гарадскі герб. Прышлі на сустрэчу і нашы падлісчыкі, яны атрымалі прызы і расказалі тым, хто не ведае, пра сваю любімую газету на роднай мове. Кожны горад запамінаў сваім асаблівым тварам, частымі ўтульнымі вуліцамі, прыветлівымі жыхарамі. Мы і самі не заўважалі, што на вуліцы было блізка да нуля, дзёмуць моцны паўночны вецер: нас грэлі усмішкі, з якімі людзі сустракалі рэтрааўтамабілі, за

Фота: А. Сярожнікіна — Бяроза — Пружаны — Камянец.

В. Белавежская пушча і Камянец. Вяспеле як добры знак

Началі мы ў вёсцы Бялая Камінецкага раёна, гэта ў Белавежскай пушчы, за 500 метраў ад польскай мяжы. У вёсцы ёсць тры вясковыя сядзібы. У адной з іх, пад назвай «Лясная», мы і размясціліся. Гаспадыня Наталля Зямлянкі частавала нас грыбным супчыкам і тушанай кабянячым з бульбай і салёнымі рыжыкамі. А раніцай яна павяла нас у пушчу. Па дарозе мы назбіралі кошыч грыбоў, сярод якіх былі баравікі, лісічкі, апенкі, падыяленкі і грузд. Гэта 14 кастрычніка, і — мімаходзь! Мы пагулялі на лесе, наведвалі мясцовыя могілкі, яшчэ адной сядзібы, палюбаваліся краўдзімамі і адправіліся ў апошні пункт маршруту — Камянец.

Нарэшце надвор'е перастала нас выпрабавваць і старажытны горад сустрыў сонейкам. Гад пелай вежаў у той дзень пад слобой вятання ад намесніка старшыні райвыканкома Мікалая Войціка, песні, расказы пра аўтамабілі і старэйшыя рэспубліканскія газеты «Звязда». Пакінуўшы машыны на плошчы, мы адправіліся на экскурсію ў Вежу і былі вельмі ўражаныя пачутым і убачаным. Аўтапрабег яшчэ раз прадэманстравалі, наколькі Брэстчына — турыстычны край.

Шкада было толькі, што праграма завершана. Мы развіталіся з дзедамі і ўнукам — уладальнікам «ВМВ» і адправіліся ў Брэст, дзе нечакана для сябе трапілі на... вяселле. Іна і Уладзімір Жадзейкі ў гэты дзень, на Пакровы, вянчаліся ў царкве. Аўтапрабег павіншаваў маладых, падарыў ім майку ад «Звязды» і заручыўся абяцаннем зрабіць усё магчымае для палепшэння дэмаграфічнай сітуацыі ў краіне. Апошнюю сустрэчу кожная з бакоў лічыць сімвалічнай. Рэтрааўтамабілі сімвалізуюць пацучці, непадуладнага часу, а маладая сям'я — пачатак новага жыцця. Хай так і будзе!

Волга МЯДЗВЕДЗЕВА.
Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.
Брэст — Кобрын — Бяроза — Пружаны — Камянец.

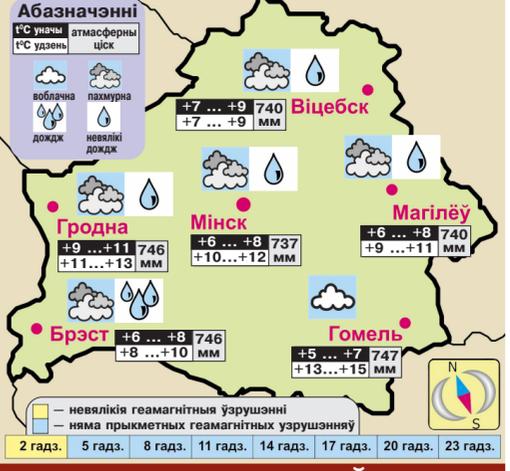
Сёння

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	7.40	18.09	10.29
Віцебск	7.32	17.56	10.24
Магілёў	7.30	17.59	10.29
Гомель	7.24	17.58	10.34
Гродна	7.55	18.24	10.29
Брэст	7.53	18.28	10.35

Месяц
Першая квадра 19 кастрычніка.
Месяц у сузор'і Казярога.

Імяніны
Пр. Веранікі, Ерафея, Мікалая, Паўла, Пятра, Сцяпана, Уладзіміра, Цяна, Якава; К. Люцыны, Малгажаты, Марыі, Андрэя, Віктара, Ігната.

Надвор'е на заўтра

Абазначэнні	Сонца	Воблачы	Дождж	Снег	Вяселле
Сонца	Воблачы	Дождж	Снег	Вяселле	Сонца
Сонца	Воблачы	Дождж	Снег	Вяселле	Сонца

2 газд. 5 газд. 8 газд. 11 газд. 14 газд. 17 газд. 20 газд. 23 газд.

...у суседзях

ВАРШАВА	+10 — +12 °C	МАСКВА	+8 — +10 °C
ВІЛЬНІЮС	+11 — +13 °C	РЫГА	+9 — +11 °C
КІЕЎ	+16 — +18 °C	С-ПЕЦЯРБУРГ	+7 — +9 °C

17 кастрычніка

1907 год — у сваім маёнтку Палявічы Ігнат Бейніцкі сабраў першую беларускую трупу прафесійнага тэатра, якая грунтавалася на традыцыйных беларускіх вяселлях. Вяселля складаліся звычайна з некалькіх п'ес. Акрамя таго, у спектаклі абязжэкова чыталі вершы, а акцёры ў нацыянальных строях выконвалі народныя танцы і песні, разыгрывалі сцэны з сельскага жыцця. Тэатр Буйніцкага вельмі любіў глядач — трупы неаднаразава прымалі ў Варшаву і Пецярбург. На беларускіх землях менавіта тэатр Буйніцкага спрыяў развіццю народнай творчасці і паўплываў на масавае стварэнне аматарскіх калектываў у многіх гарадах Беларусі.

1961 год — у Нью-Йоркскім музеі сучаснага мастацтва дагары нагамі была вывешана карціна Анры Маіса «Лодка». Памылка была заўважана і выпраўлена толькі праз два месяцы.

«Аднолькавае ішасце — быць пераможцам ці пераможаным у бітвах кахання».
Клод Гельвецій (1715—1771), французскі філосаф.

Усміхнёмся!

Праэктар — дакуну: — Вы так расхваляеце гэтага студэнта, быццам мора канькаў з ім выплі...
Шлякця поўнасцю пустая. Песіміст: усё выплі, мязротнікі! Аптыміст: яшчэ не налівалі!
«Я кахаю цябе», — кажуць беларусы. «I love you», — кажуць англічане. І толькі кітайцы моўкі робяць сваю справу.

Фон-шпунг — новае захапленне майб жонкі.

УП «Мінский городской центр недвижимости»

проводит открытый аукцион по продаже здания центрального материального склада УП «Завод точного машиностроения «Планар-ТМ» (общая площадь 411 кв. м, инвентарный номер 500/С-26803), расположенного по адресу: г. Минск, Партизанский проспект, д. 2.

Начальная цена — 646 530 948 белорусских рублей.

Отвод земельного участка будет осуществляться в установленном порядке Минской городской землеустроительной и геодезической службой.

Задаток в размере 10 % от начальной цены объекта (64 653 095 белорусских рублей) перечисляется на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» по Минской области, г. Минск, код 153001331, УНП 190398583. Оплата объекта осуществляется в течение 2-х месяцев и 25 календарных дней с даты проведения аукциона. Аукцион состоится 20 ноября 2007 года в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Заявления на участие в аукционе и необходимые документы принимаются по 19 ноября 2007 года до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. № 6. Порядок подачи заявлений на участие в аукционе указан в условиях проведения аукциона.

Телефоны для справок: (017)227 48 36, 227 40 22.

УП «Минский городской центр недвижимости»

проводит открытый аукцион по продаже имущества, обращенного в доход Республики Беларусь: квартира № 127, расположенная по адресу: г. Минск, проспект Машерова, д. 76.

Начальная цена — 236 814 100 белорусских рублей.

Задаток в размере 10 % от начальной цены объекта (23 681 410 белорусских рублей) перечисляется на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» по Минской области, г. Минск, код 153001331, УНП 190398583. Оплата объекта осуществляется в течение 2-х месяцев и 25 календарных дней с даты проведения аукциона. Аукцион состоится 21 ноября 2007 года в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Заявления на участие в аукционе и необходимые документы принимаются по 20 ноября 2007 года до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. № 6. Порядок подачи заявлений на участие в аукционе указан в условиях проведения аукциона.

Телефоны для справок: (017)227 48 36, 227 40 22.

Установа адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў

Ажыццяўляе прыём слухачоў у перападрыхтоўку з ліку асобаў, якія маюць вышэйшую адукацыю, і студэнтаў старэйшых (двух апошніх) курсаў вочнай формы навучання вышэйшых навучальных устаноў Рэспублікі Беларусь па спецыяльнасцях:

- Практычная псіхалогія
- Спецыяльная педагогіка
- Лагапедыя
- Тыфлапедагогіка
- Сурдапедагогіка
- Алігафрэнапедагогіка
- Інтэгрванае навучанне і выхаванне ў школьнай адукацыі
- Менеджмент устаноў дашкольнай, агульнай сярэдняй адукацыі, пазашкольнага выхавання і навучання
- Замежная мова (англійская, нямецкая, французская, іспанская, італьянская) (тэл.: 206 63 07, 206 63 08)
- Жэставая мова
- Матэматыка
- Інфарматыка
- Псіхалага-педагагічнае суправаджэнне развіцця дзіцяці
- Педагагічная дзейнасць спецыялістаў (тэл. 271 57 10)

Навучанне ажыццяўляецца за кошт бюджэтных сродкаў (па накіраванні адрдзела (упраўлення) адукацыі), а таксама на ўмовах аплаты.

Тэрміны навучання: 18 і 24 месяцы. Формы навучання: завочная, вясчэрняя, дзённая. Прыём дакументаў з 15.10.2007 па 01.12.2007 г. Заняткі пачынаюцца ў студзені 2008 г. Пасля заканчэння навучання выдаецца дыплом аб перападрыхтоўцы дзяржаўнага ўзору з прысваеннем адпаведнай кваліфікацыі. Даведкі па тэл.: 267 14 41, факс: 263 98 16 з 9.00 да 17.00, http://ipk.bspu.unibel.by.

Ліцэнзія № 02100/0112483 выдана 30.08.2006 г., сапраўдная да 29 красавіка 2009 г.

ЗВЯЗДА
БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА
ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь
РЭГІСТРАЦЫЙНЫ НУМАР 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: І. БАРАНОЎСкі, С. ГРЫБ, У. ЗДАНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА, Л. ПАХАМЕНКА, Т. ПАДАЛІЦКА, С. ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), С. РОСКОЛЬКА, Л. РЫЖАНКОВА (першы намеснік галоўнага рэдактара), Л. СВІДВІРЦКАЯ, А. СЛАНЕЦКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, І. ШУЧУЧЭНКА.
НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмны — 287-19-19 (тэл./факс); адрдзела: пісьмаў — 287-18-64, падпіскі і распускоўвання — 287-18-51, юрыдычнага — 287-19-68, сакратарыята

— 292-05-82, адказных за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292-44-12; «Мясцовыя самарэванне» — 292-21-03, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20-37-98, Віцебску: 24-31-92, Гродне: 43-25-29, Гомелі: 74-13-92, Баранавічах: 7-26-02, Магілёве: 32-74-31; бухгалтэры: 292-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах тэл./факс: 287-17-79, e-mail: reklama@zvyazda.minsk.by, рэдактар рэкламнага адрдзела — тэл./факс 292-04-52.
http://www.zviazda.by E-mail: info@zvyazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя пакаідае за сабой права не ўступаць у пераліску з аўтарамі. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.
Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар.
Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.
Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год.
Тыраж 33.517. Індэкс 63850. Зак. № 5662. Нумар падпісанні ў 19.30.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12